

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни
«ПОДАТКОВА СИСТЕМА»**

для здобувачів
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної
програми 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва програми)

факультету фінансово-економічного
(назва факультету)

**Київ
2023 рік**

Момотюк Л. Є., Богріновцева Л. М. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з дисципліни «Податкова система» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: методичні рекомендації. Київ: НАСОА, 2023. 90 с.

Рецензенти:

Бондарук Т. Г., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Онишко С. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «12» січня 2023 року №10

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОА
Протокол від «16» січня 2023 року №7

Викладено методичні рекомендації з підготовки практичних, семінарських занять з дисципліни «Податкова система» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Методичні рекомендації призначені для використання при підготовці до практичних, семінарських занять здобувачів. Містять теоретичний коментар до вивчення тем навчальної дисципліни, питання для самоконтролю знань; теми семінарських і практичних занять; ситуаційні завдання, задачі, вправи та тести за кожною темою, які розглядаються на семінарських (практичних) заняттях; методи навчання та критерії оцінки стану виконання здобувачами семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни; питання для підсумкового контролю знань; рекомендовану літературу.

©Момотюк Л.Є.,
Богріновцева Л. М.
Київ: НАСОА, 2023

ЗМІСТ

Передмова	4
Теоретичний коментар до вивчення тем навчальної дисципліни, питання для самоконтролю знань	5
Теми семінарських і практичних занять	51
Ситуаційні завдання, задачі, вправи та тести за кожною темою, які розглядаються на семінарських (практичних) заняттях	54
Методи навчання та критерії оцінки стану виконання здобувачами семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни	84
Питання для підсумкового контролю знань	87
Рекомендована література	89

ПЕРЕДМОВА

Вивчення дисципліни «Податкова система» сприяє формуванню у майбутніх фахівців з фінансів, банківської справи та страхування системи теоретичних знань та практичних навичок з організації та функціонування податкової системи в межах податкової політики держави.

При підготовці до практичного, семінарського заняття здобувачі вищої освіти мають самостійно ознайомитись з матеріалом, що було викладено під час лекцій; літературними джерелами (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, періодичні видання тощо), статистичною інформацією, що подається державними органами та експертними організаціями.

Основна мета проведення практичних, семінарських занять – сприяння поглибленому засвоєнню здобувачами вищої освіти найбільш складних питань навчальної дисципліни «Податкова система», спонукання здобувачів вищої освіти до колективного творчого обговорення, оволодіння науковими методами аналізу явищ і проблем, активізування до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування навичок самоосвіти.

Проведення практичних, семінарських занять дозволяє вирішувати такі дидактичні цілі:

- оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти, їх теоретичну підготовку з практичною;
- забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань здобувачів вищої освіти за певною темою;
- розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
- формувати уміння і навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності;
- здійснювати діагностику і контроль знань здобувачів вищої освіти з окремих розділів і тем, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

В процесі навчання у здобувачів вищої освіти формується системне мислення на основі глибокого розуміння явищ, процесів, відносин у сфері оподаткування.

ТЕОРЕТИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ

Мета: з'ясувати сутність, функції та класифікацію податків, визначити необхідність та способи сплати податків; навчитись виділяти основні елементи податку.

Ключові слова: податок, збір, податкова система, елементи податку, Податковий кодекс України, загальнодержавні податки, місцеві податки та збори, права платника податків, обов'язки платника податків, об'єкт оподаткування, база оподаткування, одиниця виміру бази оподаткування, ставка податку, базова (основна) ставка, гранична ставка податку, абсолютна (специфічна) ставка податку, відносна (адвалорна) ставка податку, обчислення суми податку, податковий період, базовий податковий (звітний) період, види податкового періоду.

Короткий опис теми:

Податки - це встановлені вищим органом законодавчої влади обов'язкові платежі, які сплачують фізичні та юридичні особи до бюджету у розмірах і термінах, передбачених законодавством. Це власність держави у грошовій формі, право на яку реалізує фіска і перетворює у джерело суспільного багатства. На відміну від фінансів, податкові взаємовідносини мають односторонній характер - від платників до держави.

В сучасних умовах податки виконують дві функції: **фіскальну та розподільчо-регулюючу (економічну)**.

Фіскальна функція – основна та характерна для всіх держав. Суть її полягає в тому, що за допомогою податків формуються державні грошові фонди та створюються матеріальні умови для функціонування держави.

Регулююча функція полягає в тому, що за допомогою податків відбувається перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту між державою та її суб'єктами.

Під час встановлення податку обов'язково визначаються такі елементи: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку. Під час встановлення податку можуть передбачатися податкові пільги та порядок їх застосування.

Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.

Податковим агентом визнається особа, на яку податковим законодавством покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків.

Носій податку – особа, яка формально не несе юридичної відповідальності за сплату податку, але є фактичним платником через встановлену законом систему перекладення податку.

Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

База оподаткування – це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

Одиницею виміру бази оподаткування визнається конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку.

Ставкою податку визнається розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування.

Ставки податку бувають:

- абсолютна (специфічна) – розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина щодо кожної одиниці виміру бази оподаткування;

- відносна (адвалорна) – встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

- змішана ставка (одночасно адвалерна та специфічна) – встановлюються одночасно за ставками у відсотках до вартості товару та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції). Застосовуються в митному та акцизному оподаткуванні (до тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну).

В залежності від обсягу оподатковуваних операцій ставки можуть бути універсальні (єдині) або диференційовані.

Існує три методи встановлення ставок:

1. Інтуїтивний – ставки встановлюються на основі бажання та волі законотворців.

2. Емпіричний – ставки встановлюються на основі аналізу за попередній період і у відповідності з потребами.

3. Метод математичного моделювання. Обчислення суми податку здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку із/без застосуванням відповідних коефіцієнтів.

Податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі.

Податковий період – термін, протягом якого завершується процес формування бази оподаткування та визначається розмір податкового зобов'язання (місяць, квартал, рік). Податковим періодом може бути: календарний рік; календарне півріччя; календарні три квартали; календарний квартал; календарний місяць; календарний день.

Строком сплати податку та збору визнається період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок чи збір, що не був сплачений у визначений строк, вважається не сплаченим своєчасно.

Найчастіше в сучасній теорії і практиці оподаткування податки класифікуються за наступними ознаками:

1) *за економічним змістом об'єкта оподаткування:*

– податки на доходи – обов'язкові платежі, які стягуються з чистого доходу з фізичних і юридичних осіб в момент його отримання. Безпосередніми об'єктами оподаткування є заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток чи валовий дохід підприємства (податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток);

– податки на споживання – обов'язкові збори, які стягуються в процесі споживання товарів, робіт та послуг, причому їх плата не залежить від результатів фінансово-господарської діяльності, а від розміру споживання. Вони справляються у вигляді непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний податок, мито);

– податки на майно – обов'язкові збори, які стягуються внаслідок наявності конкретного виду майна, що перебуває в приватній, колективній та державних формах власності (плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).

2) *за формою оподаткування:*

– прямі податки – обов'язкові платежі, які сплачуються платником до бюджету держави залежно від розміру об'єкта оподаткування. Передбачають наявність об'єкта оподаткування у вигляді доходу, прибутку, майна, ресурсів (податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, плата за землю, збір за спеціальне використання лісових ресурсів, плата за користування надрами);

– непрямі – встановлюються як надбавка до ціни товарів і послуг, їх розмір для окремого платника визначається величиною споживання і прямо

не залежить від його доходів чи майна (податок на додану вартість, акцизний податок, мито).

Найпершим серед критеріїв поділу податків на прямі і непрямі слід відзначити критерій перекладності, згідно з яким непрямими вважаються ті податки, що падають на осіб, які перекладають їх на інших.

3) за рівнем встановлення:

– загальнодержавні податки – обов’язкові платежі, які встановлюються найвищими органами влади в державі і є обов’язковими до сплати за єдиними ставками по всій території України. Формують дохідну частину як державного, так і місцевих бюджетів;

— місцеві податки та збори – обов’язкові платежі, які встановлюються місцевими органами влади і є обов’язковими до сплати за встановленими ставками тільки на певній території. Надходять виключно до місцевих бюджетів.

Прямі податки – це податки, що стягуються державою безпосередньо з доходів або майна платника податків. Історично є найбільш ранньою формою оподаткування.

Вони поділяються на дві підгрупи:

1. Особисті;
2. Реальні.

Особисті податки встановлюються персонально для конкретного платника. Видами є прибутковий, майновий, на спадщину і дарування.

Реальні передбачають оподаткування майна за зовнішніми ознаками – земельний, промисловий, та грошовий капітал.

Непрямі податки – це податки на товари і послуги, що встановлюються у вигляді надбавки до ціни або тарифу, оплачуються покупцями при купівлі товарів та отриманні послуг. Отже, податковий тягар щодо них несуть ті споживачі, які характеризуються більш високим рівнем споживання.

Непрямі податки поділяються на:

1. Акцизи;
2. Мито.

1) Акцизи - це непрямі податки, що включаються до ринкової ціни товарів. Вони характерні для системи ринкового ціноутворення, при якому держава прямо не втручається в процес. Вона встановлює лише надбавку до ціни, що характеризує її доход. В залежності від методу встановлення надбавки розрізняють фіксовані й пропорційні акцизи.

Фіксовані встановлюються у грошовому вираженні на одиницю товарів, н-д, фіксований акциз на пачку цигарок.

Пропорційні встановлюються в відсотках до обсягу реалізації. Залежно від охоплення товарів оподаткуванням пропорційні акцизи поділяються на специфічні та універсальні.

Специфічні акцизи встановлюються на окремі види товарів переважно високорентабельні; (лікero-горілчані вироби, вироби з дорогих металів та ін. – акцизний податок).

Універсальні акцизи встановлюються до всього обсягу реалізації (ПДВ).

2) Мито - встановлюється при ввезенні або вивезенні товарів через кордон або за транспортування товарів транзитом по території даної країни. Мито, найчастіше використовується як інструмент фінансової політики, а не виконують фіскальну функцію. Існують різні форми мита: статистичне, фіскальне, протекціоністське, преференційне, компенсаційне (зрівнювальне).

За рівнем встановлення податки та збори поділяються на загальнодержавні та місцеві.

Загальнодержавні податки – обов’язкові платежі, які встановлюються найвищими органами влади в державі і є обов’язковими до сплати за єдиними ставками по всій території України. Формують дохідну частину як державного, так і місцевих бюджетів.

Місцеві податки та збори – обов’язкові платежі, які встановлюються місцевими органами влади і є обов’язковими до сплати за встановленими ставками тільки на певній території. Надходять виключно до місцевих бюджетів.

Питання для самоконтролю знань:

1. Які ознаки притаманні податку?
2. Що відрізняє податок від податкових платежів та відрахувань?
3. У чому полягає сутність фіскальної функції податку?
4. У чому полягає сутність регулюючої функції податку?
5. Що таке «елемент податку»?
6. Назвіть елементи податку та дайте їх визначення.
7. Чим відрізняється платник податку та його носій?
8. Які види податкових ставок Ви знаєте? 8. Які форми податкових пільг існують?
9. Які форми сплати податку існують?
10. Яким чином здійснюється вплив податків на показники соціально економічного розвитку, ціни, доходи населення?
11. Назвіть ознаки класифікації податків.
12. Як класифікують податки за формою оподаткування?
13. Що відрізняє прямі податки від непрямих?
14. Наведіть приклади податків за кожною ознакою класифікації.
15. В чому сутність загальнодержавних та місцевих податків і зборів?
16. Дайте визначення особистим та реальним податкам.
17. Які переваги та недоліки властиві прямим та непрямим податкам?
18. Які системи податкової класифікації міжнародних організацій Вам відомі?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [1, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Мета: охарактеризувати сутність податкової системи та її структуру; ознайомитися з принципами побудови податкової системи України; дослідити етапи формування податкової системи; визначити сутність, форми та цілі податкової політики.

Ключові слова: податкова система, методи побудови податкової системи, критерії ефективної системи оподаткування, правила побудови податкової системи, податкова політика, форми податкової політики, цілі податкової політики, типи бюджетно-податкової політики, подвійне оподаткування, податковий кредит, податкова знижка.

Короткий опис теми:

Податкова система - це сукупність податків, зборів та інших платежів до бюджету і державних цільових фондів,; принципів, форм і методів їх установлення, зміни чи відміни; дій, які забезпечують їх сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

Податковим кодексом визначено такі принципи оподаткування:

1. Загальність оподаткування – кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є.

2. Невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства.

3. Презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу.

4. Нейтральність оподаткування – установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків.

5. Рівномірність та зручність сплати – установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати.

6. Рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу.

7. Фіскальна достатність – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями.

8. Соціальна справедливість – встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків.

9. Економічність оподаткування – встановлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування.

10. Стабільність – зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

11. Єдиний підхід до встановлення податків та зборів – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

Податкова політика – це діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків та податкових платежів, які виступають знаряддям розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави.

Принципи податкової політики:

Принцип наукової обґрунтованості. Податкова політика повинна виходити з достовірних, підтверджених логічно і емпірично відомостей, що дозволяють адекватно описувати суспільні процеси і прогнозувати їх розвиток. Невід'ємним елементом наукової обґрунтованості має бути її ретельна наукова експертиза.

Принцип визначеності. Податкова політика в силу своєї значимості не може бути простою сукупністю програмних установок керівників країни. Вона повинна бути визначена програмним документом стратегічного (концептуального) характеру та регулярними змістовними документами тактичного характеру, що мають нормативноправовий характер та обов'язкову силу для органів виконавчої влади.

Принцип врахування та узгодження різних інтересів. Податкова політика повинна враховувати інтереси бюджетів всіх рівнів і різних категорій платників податків.

Принцип єдності стратегії і тактики. Формування податкової політики має передбачати вироблення концепції і розробку стратегії її реалізації. В свою чергу реалізація податкової політики має передбачати розробку тактики. Причому тактика не повинна суперечити стратегії, а разом вони не повинні суперечити концепції податкової політики. У цьому реалізується їх єдність і ієрархічність.

Принцип гнучкості. Податкова політика повинна оперативно реагувати на зміну соціально-економічної ситуації не тільки в регіоні та країні, а й в світі.

Принцип гласності (прозорості). Податкова політика повинна бути відкритою для широкого використання та обговорення. Держава зобов'язана інформувати платників податків про зміни, що готуються, щоб останні могли адаптувати свою діяльність до нових податкових умов.

Принцип політичної відповідальності. Держава повинна постійно звертатися до громадян за принциповою оцінкою того, чи в тому напрямку реалізується податкова політика. Податкова політика повинна адекватно реагувати на переваги суспільного вибору, не дозволяючи використовувати інструменти оподаткування для переключеної реалізації групових інтересів.

Цілі податкової політики:

1. Фінансова ціль. Передбачає забезпечення потреб державного апарату управління у фінансових ресурсах для виконання покладених на нього функцій. Дана мета є практичною реалізацією фіскальної функції податків, оскільки передбачає визначення таких питань, як частка податків у загальній сумі доходів бюджету, заходи податкового контролю, відповідальність за податкові правопорушення.

2. Економічна ціль. Передбачає досягнення економічного розвитку країни, регіонів, податкоплатників завдяки використанню певних податкових режимів, встановленню співвідношення прямих та непрямих податків, визначенню максимальних меж оподаткування для окремих галузей.

3. Соціальна ціль. Передбачає зменшення нерівності в рівнях доходів населення, що виникає в процесі ринкових відносин.

Підкреслимо, що зазначені цілі податкової політики мають динамічний характер. Вони формуються під дією цілого ряду чинників, головними з яких є економічна і соціальна ситуація в країні і регіонах. Цілі податкової політики конкретні в певний період часу і формуються з урахуванням досягнутого рівня економічних відносин і соціально-економічної політики.

Подвійне оподаткування - оподаткування об'єкта оподаткування тим самим (чи аналогічними) податком за один податковий період більше одного разу

Види подвійного оподаткування:

- **внутрішнє** – подвійне оподаткування в країнах, де один податок стягується на різних рівнях адміністративно-територіальних одиниць;

- **зовнішнє** – оподаткування, при якому стикаються національні законодавства у визначені об'єкта оподаткування або платника, розглядаючи його як зобов'язану особу по аналогії із законодавством іншої країни. Як правило, кожна держава намагається максимально всіма можливими засобами збільшити власні податкові надходження, і, як наслідок, виникають випадки багатократного міжнародного оподаткування. Це явище негативно відображається на розвитку зовнішньоторговельних зв'язків, перешкоджає розвитку інтеграційних економічних процесів та сприяє ускладненню переміщення капіталів.

Форми подвійного оподаткування:

1) оподаткування одного й того ж самого об'єкта різними податками – повторне оподаткування;

2) оподаткування одного і того ж об'єкта на різних рівнях однієї держави;

3) одночасне обкладання в різних країнах ідентичними податками або такими, що мають однакову природу – міжнародне подвійне оподаткування.

Основні способи усунення подвійного оподаткування:

- **односторонні заходи**, передбачені національним податковим законодавством, які застосовуються владою даної країни без узгодження з іншими державами;

- **багатосторонні заходи**, які реалізуються за допомогою міжнародних угод та конвенцій про уникнення подвійного оподаткування.

В податковому законодавстві України передбачено такі інструменти вирішення проблеми подвійного оподаткування, як **податковий кредит і податкова знижка**.

Податковий кредит – зарахування податків, сплачених за кордоном, у рахунок внутрішніх зобов'язань. Застосування податкового кредиту зумовлює ситуацію, за якої податки, сплачені іноземними державами, прирівнюються до податків своєї держави. Метою податкового кредиту є забезпечення рівних умов господарювання суб'єктам незалежно від місця здійснення підприємницької діяльності. Завдяки податковому кредиту вирівнюються шанси інвесторів у державі резиденства та закордоном.

Податкова знижка передбачає зменшення на суму податків, що сплачені в одній країні, оподатковуваного доходу в іншій.

Питання для самоконтролю знань:

1. Дайте визначення податкової системи.
2. Які методи побудови податкової системи існують?
3. Назвіть принципи побудови ефективної податкової системи, визначені А. Смітом. Які з них викладені у Податковому кодексі України?
4. За якими критеріями оцінюється якість податкової системи? Охарактеризуйте їх сутність.
5. В чому сутність податкової політики держави?
6. Які типи податкової політики Вам відомі? Яким чином держава, використовуючи їх, може впливати на економічний розвиток країни?
7. Яке основне завдання реалізації ефективної податкової політики?
8. В чому полягає суперечність інтересів суб'єктів господарювання та держави в процесі оподаткування?
9. Що таке подвійне оподаткування та які існують його види і форми?
10. Які інструменти використовуються урядами країн для усунення подвійного оподаткування?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Мета: ознайомитись із етапами становлення ДПСУ, її структурою, принципами, завданнями та функціями; визначити права та обов'язки платників податків та контролюючих органів в Україні.

Ключові слова: організаційно-функціональна структура податкової служби, внутрішня організаційна структура податкової служби, Державна податкова служба (ДПС) України, місія ДПС України, завдання ДПС України, функції органів ДПС України.

Короткий опис теми:

В історії становлення податкової служби України умовно можна виділити п'ять етапів.

Перший етап (1990 – 1996 рр.) – створення Державної податкової інспекції України у складі Міністерства фінансів.

Другий етап (1996 – 2000 рр.) – утворення Державної податкової адміністрації як самостійного органа виконавчої влади, зміна рівня підпорядкування податкової служби.

Третій етап (2000 – 2011 рр.) – модернізація та реорганізація податкової служби в рамках євро інтеграції України.

Четвертий етап (з кінця 2012 року - 2014 р.) – створення Міністерства доходів та зборів, шляхом об'єднання Податкової та Митної служб.

П'ятий етап (2014 р.) – створення Державної фіскальної служби України.

Шостий етап (2018р.) - утворення Державної податкової служби (ДПС) та Державної митної служб (ДМС) шляхом поділу Державної фіскальної служби.

Державна податкова служба (ДПС) України визначена центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, і який реалізує:

1. Державну податкову політику;
2. Державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
3. Державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

ДПС у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

ДПС є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства і банках.

Місія ДПС: «Ми є повністю прозорою, сучасною та технологічною податковою службою, яка надає якісні та зручні послуги платникам, ефективно адмініструє податки, збори та платежі і виявляє нетерпимість до корупції».

ДПС в межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Мінфіну видає накази організаційно-розпорядчого характеру, організовує та контролює їх виконання.

Накази ДПС можуть бути скасовані Кабінетом Міністрів України повністю чи в окремій частині.

ДПС очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за пропозицією Комісії з питань вищого корпусу державної служби.

Комісія з питань вищого корпусу державної служби вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо кандидатури для призначення на посаду Голови ДПС за результатами конкурсу відповідно до законодавства про державну службу.

У складі органів податкової служби можуть бути наступні структурні підрозділи:

- департамент - структурний підрозділ, що утворюється для виконання основних завдань високого ступеня складності, координації роботи, пов'язаної з виконанням цих завдань, за умови, що у його складі буде не менш як чотири відділи;

- самостійне управління (самостійний відділ) - структурний підрозділ одного галузевого або одного функціонального спрямування. До складу управління входять не менш як два відділи. Самостійний відділ утворюється з чисельністю не менш як 6 працівників;

- самостійний сектор - структурний підрозділ, що утворюється для виконання завдань за окремим напрямом діяльності органу виконавчої влади, функції якого неможливо поєднати з функціями інших структурних підрозділів, з чисельністю не менш як два працівники;

- відділ у складі департаменту (самостійного управління) - структурний підрозділ, що утворюється для виконання завдань за одним напрямом (функцією) діяльності органу виконавчої влади, з чисельністю не менш як п'ять працівників.

Стратегічні цілі діяльності Державної податкової служби України на 2022 – 2024 роки:

- ❖ Ефективне управління діяльністю;
- ❖ Ефективне адміністрування податків, зборів, платежів;
- ❖ Формування іміджу ДПС як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві;
- ❖ Протидія ухиленню від оподаткування шляхом запровадження міжнародних стандартів та вдосконалення аналітичних інструментів;

❖ Формування кваліфікованої, ефективної та мотивованої команди.

Структуру апарату ДПС затверджує її Голова за погодженням з Міністром фінансів.

Штатний розпис, кошторис апарату ДПС затверджує Голова ДПС за погодженням з Мінфіном.

Основні завдання ДПС України:

1) реалізація державної податкової політики, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів;

2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування:

- державної податкової політики;
- державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, інших платежів;
- державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
- державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску;
- державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів.

Питання для самоконтролю знань:

1. Керівництво ДПСУ.
2. Законодавство про діяльність ДПСУ.
3. Взаємодія з громадськістю та звернення громадян до ДПСУ.
4. Показники роботи та результати діяльності ДПСУ.
5. Міжнародне співробітництво ДПСУ.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 4. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ І ПЛАТЕЖІВ

Мета: вивчити особливості адміністрування податків, зборів і місцевих платежів, організацію обліку платників податків та систему контролю за сплатою податкових платежів з боку державних податкових органів.

Ключові слова: адміністрування податків, податкові адміністратори, підконтрольний суб'єкт, об'єкт адміністрування, предмет адміністрування, облік платників податків, податковий контроль, платники податків, податковий агент, контроль-перевірочна робота, камеральна перевірка, документальна перевірка, документальна виїзна перевірка, невиїзна документальна перевірка, документальна планова перевірка, документальна позапланова перевірка, фактична перевірка, масово-роз'яснювальна робота органів ДПС.

Короткий опис теми:

Адміністрування податків – це сукупність взаємопов'язаних управлінських процедур, операцій та функцій прикладного характеру, які здійснюються органами виконавчої влади в безперервному циклічному процесі реалізації податкової політики держави з метою забезпечення мобілізації податків і податкових платежів до централізованих фондів грошових коштів держави та органів місцевого самоврядування.

В широкому розумінні адміністрування податків – це управлінська діяльність в організації відносин органів виконавчої влади і суб'єктів господарювання в процесі справляння обов'язкових платежів.

Основною метою адміністрування податків є забезпечення своєчасного і повного надходження податків і податкових платежів до бюджетів всіх рівнів.

Досягнення зазначеної мети передбачає цілий комплекс взаємопов'язаних, взаємообумовлених складових процесів, які виступають функціональними елементами адміністрування податків:

1. Облік у податкових органах, що включає:
 - реєстрацію та облік платників податків – юридичних та фізичних осіб;
 - облік обов'язкових платежів;
2. Нарахування податкових зобов'язань податковим органом;
3. Аналіз стану надходження податків і податкових платежів до бюджетів та державних цільових фондів;

4. Виконання планових завдань із мобілізації податків і податкових платежів;

5. Податковий контроль;

6. Стягнення податкового боргу.

Суб'єктами податкових відносин є, з одного боку, держава в особі уповноважених податкових органів або їх посадових осіб, а з іншого боку – платники податків, податкові агенти.

Державна податкова служба (ДПС) України визначена центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, ДПС здійснює повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом. Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами.

Податковим агентом визнається особа, на яку Податковим кодексом покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків.

Етапи контрольно-перевірочного процесу:

- підготовка контрольно-перевірочного процесу;
- виконання контрольно-перевірочних дій;
- узагальнення та реалізація результатів перевірки.

Контролюючі органи мають право проводити такі види податкових перевірок:

- камеральні;
- документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні);
- фактичні перевірки.

Масово-роз'яснювальна робота контролюючих органів серед населення і платників податків охоплює наступні основні напрями:

- навчання населення;
- навчання платників податків;
- робота з друкованими й електронними засобами масової інформації;
- видавнича справа й соціальна реклама на податкову тематику.

В межах здійснення масово-роз'яснювальної роботи контролюючими органами передбачається надання певного переліку послуг платникам податків, зокрема:

- надання податкових консультацій за зверненням платників податків;
- надання відповідей на письмові запити;

- надання інформації щодо виконання планів основних питань економічної та контрольної роботи фіскальних органів (в т. ч. в мережі Internet);
- проведення семінарів, практикумів (тренінгів) для платників податків з питань застосування норм податкового законодавства; - організація зв'язку з платниками податків.

Питання для самоконтролю знань:

1. Які елементи адміністрування податків Ви знаєте?
2. Охарактеризуйте систему обліку платників податків.
3. Які складові є в автоматизованому банку даних ДПС Україні?
4. Що таке оперативний облік податків, зборів?
5. Охарактеризуйте значення податкового контролю в адмініструванні податків.
6. Якими основними інструментами володіють податкові органи щодо зменшення податкового боргу?
7. Якими повноваженнями володіють податкові органи в процесі адміністрування податків?
8. Назвіть права та обов'язки платників податків у процесі податкових відносин з державою.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 НЕПРЯМІ ТА ПРЯМІ ПОДАТКИ

ТЕМА 5. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Мета: ознайомитись із ознаками та видами непрямих податків, необхідністю введення ПДВ та методами обчислення доданої вартості. вивчити процес адміністрування ПДВ в Україні та особливості його обчислення.

Ключові слова: податок на додану вартість, податкове зобов'язання, податковий кредит, бюджетне відшкодування, електронне адміністрування податку на додану вартість, податкова накладна.

Короткий опис теми:

Податок на додану вартість, що включається в ціну, розраховується виходячи з відсоткової ставки податку до ціни виробника і суми акцизного збору, включеного у відпускну ціну.

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України;

б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території;

в) ввезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України в митному режимі імпорту або реімпорту;

г) вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту;

з метою оподаткування цим податком до експорту також прирівнюється постачання товарів (супутніх послуг), які перебувають у вільному обігу на території України, до митного режиму магазину безмитної торгівлі, митного складу або спеціальної митної зони.

Суб'єкт, або платник податку — це та фізична чи юридична особа, яка безпосередньо його сплачує.

Платником ПДВ є будь-яка особа, яка:

1) підлягає обов'язковій реєстрації як платник цього податку у разі коли загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню ПДВ, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх дванадцяти календарних місяців, сукупно перевищує 1 000 000 гривень (без урахування податку на додану вартість);

2) особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України, а також:

- особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, які передбачають повне або часткове умовне звільнення від оподаткування, у разі порушення таких митних режимів, встановлених митним законодавством.

- особа, яка використовує, у тому числі при ввезенні товарів на митну територію України, податкову пільгу не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання, а також будь-які інші особи, що використовують податкову пільгу, яку для них не призначено.

3) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

4) особа-управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість відносно господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управління за договорами управління майном;

5) особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави, незалежно від того, чи досягає вона загальної суми операцій із постачання товарів/послуг протягом останніх дванадцяти календарних місяців у сумі 1 000 000 грн., а також незалежно від того, який режим оподаткування використовує така особа згідно із законодавством (загальну чи спрощену систему оподаткування);

6) особа, що уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок постачання послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку;

7) особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий).

Податкова ставка — це законодавче встановлений розмір податку на одиницю оподаткування.

Ставки ПДВ встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

а) 20 відсотків;

б) 0 відсотків;

в) 7 відсотків по операціях з:

- *постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;*

- постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань.

г) 14 відсотків по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими кодами згідно з УКТ ЗЕД: 1001 (пшениця тверда), 1003 (ячмінь), 1005 (кукурудза), 1201 (соєві боби), 1205 (насіння свірипи або ріпаку), 1206 00 (насіння соняшнику).

Податкове зобов'язання - загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Дата виникнення податкових зобов'язань:

1. Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а у разі постачання товарів/послуг за готівку - дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої - дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів - дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

2. У разі постачання товарів або послуг з використанням торговельних автоматів або іншого подібного устаткування, що не передбачає наявності касового апарата, контрольованого уповноваженою на це фізичною особою, датою виникнення податкових зобов'язань вважається дата виймання з таких торговельних апаратів або подібного устаткування грошової виручки.

3. У разі постачання товарів за договорами товарного кредиту (товарної позики, розстрочки), умови яких передбачають сплату (нарахування) відсотків, датою збільшення податкових зобов'язань в частині таких відсотків вважається дата їх нарахування, згідно з умовами відповідного договору.

4. У разі коли постачання товарів/послуг через торговельні автомати здійснюється з використанням жетонів, карток або інших замінників національної валюти, датою збільшення податкових зобов'язань вважається дата постачання таких жетонів, карток або інших замінників національної валюти.

5. У разі коли постачання товарів/послуг здійснюється з використанням кредитних або дебетових карток, дорожніх, комерційних, іменних або інших чеків, датою збільшення податкових зобов'язань вважається дата, що засвідчує факт постачання платником податку товарів/послуг покупцю,

оформлена податковою накладною, або дата виписування відповідного рахунка (товарного чека), залежно від того, яка подія відбулася раніше

Податковий кредит - сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

Право на віднесення сум податку до **податкового кредиту виникає** у разі здійснення операцій з:

а) придбання або виготовлення товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) та послуг;

б) придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України;

в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;

г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається:

- дата тієї події, що відбулася раніше:
- дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;
- дата отримання платником податку товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною.

Податкова декларація подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

- календарному місяцю – протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;
- календарному кварталу – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу.

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду:

$$\text{ПДВ}_6 = \text{ПЗ} - \text{ПК}.$$

Питання для самоконтролю знань:

1. Які категорії суб'єктів господарювання підлягають обов'язковій реєстрації як платник ПДВ?
2. За яких умов суб'єкт господарювання може добровільно зареєструватися як платник ПДВ?
3. Що є об'єктом оподаткування податком на додану вартість?
4. Що є базою оподаткування ПДВ? Назвіть особливості її визначення по окремих операціях?
5. Назвіть ставки податку на додану вартість.
6. Які групи пільг існують при справлянні ПДВ? Назвіть випадки їх застосування.

7. Яка різниця щодо відображення у податковому обліку по ПДВ операцій, що оподатковуються за ставкою 0% та операцій, що не є об'єктом оподаткування чи звільнені від оподаткування?

8. Як визначається сума ПДВ, що підлягає сплаті в бюджет або відшкодуванню із бюджету?

9. Дайте визначення податкового зобов'язання та податкового кредиту.

10. Яким чином визначається дата виникнення податкового зобов'язання та податкового кредиту?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 6. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

Мета: з'ясувати відмінні риси, переваги та недоліки акцизного податку, порядок оподаткування акцизом та маркування марками акцизного податку в Україні.

Ключові слова: специфічні акцизи, акцизний податок, підакцизні товари (продукція), алкогольна напої, тютюнові вироби, виноробна продукція, спирт етиловий, давальницька сировина, акцизний склад, розпорядник акцизного складу, максимальні роздрібні ціни, марка акцизного податку, маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, мінімальне акцизне податкове зобов'язання.

Короткий опис теми:

Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

Платниками податку є:

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини (**Давальницька сировина** - сировина, яка є власністю одного суб'єкта підприємницької діяльності (замовника) і передається іншому суб'єкту підприємницької діяльності (виробнику) для виготовлення підакцизних товарів (продукції) без переходу права власності на таку сировину);

- особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України;

- фізична особа – резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства;

- особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазяйними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;

- особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування;

- особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог.

- особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов;

- особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільнюються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов;

- особа – власник ввезених на митну територію України транспортних засобів, що переобладнуються у легкові автомобілі, з яких справляється акцизний податок;

- постачальник електричної енергії;

- особа – суб'єкт господарювання роздрібною торгівлю, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів, а саме алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, нафтопродуктів.

Об'єктами оподаткування є операції з:

1. реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

2. реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

3. ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

4. реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

5. реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування;

6. переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль;

7. реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів, а саме алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, нафтопродуктів.

8. постачання електричної енергії.

Пільги в оподаткуванні акцизним податком поділяються на дві групи:

- операції з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню;
- операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування.

території України.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія.

Ставки податку встановлюються:

- адвалорні – визнається ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування

- специфічні - є ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування;

- адвалорні та специфічні одночасно

Ставки податку та перелік товарів, з яких справляється податок встановлені Податковим Кодексом у ст.215, розділу VI. Та є єдиними на всій

Базовий податковий період для сплати акцизного податку відповідає календарному місяцю.

Платник податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, та імпортер алкогольних напоїв та тютюнових виробів подає щомісяця не пізніше 20 числа наступного місяця декларацію акцизного податку.

Марка акцизного податку – спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть види підакцизної продукції.
2. Які суб'єкти господарювання є платниками акцизного податку?
3. Що є об'єктом оподаткування акцизним податком?
4. Які види пільг в акцизному оподаткуванні Вам відомі?

5. Що є базою оподаткування акцизним податком?
6. Які види ставок застосовуються в акцизному оподаткуванні?
7. Який період є звітним (податковим) по акцизному податку? Назвіть граничні терміни подання податкової декларації до податкового органу та терміни сплати податку.
8. Охарактеризуйте електронне адміністрування акцизного податку.
9. Що таке акцизна накладна? Які правила її формування та реєстрації?
10. Охарактеризуйте механізм маркування підакцизних товарів.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 7. МИТО

Мета: виявити особливості мита, як непрямого податку та вивчити порядок законодавчого регулювання та оподаткування митом в Україні.

Ключові слова: мито, митні платежі, митна вартість, види мита, ставки мита, митна справа, митна політика.

Короткий опис теми:

Мито - непрямий податок, різновид митних платежів, який накладається на товари, що переміщуються через митний кордон, тобто ввіз/вивіз чи транзит.

При формуванні Державного бюджету миту відводиться виконання ряду функцій:

- фіскальної, яка полягає в утворенні грошових фондів;
- регулюючої, яка відображає здатність держави через митнотарифне регулювання та податкові механізми впливати на активізацію міжнародної торгівлі, залучення інвестиційних ресурсів;
- протекціоністської – захист національного ринку, конкурентоздатність вітчизняного виробництва;
- політичної – як відповідь на дії іноземних держав (партнерська підтримка або ж навпаки – опозиційна).

Законодавство України передбачає застосування Україною таких видів мита:

- **адвалерне** – мито що нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом;
- **специфічне** – це мито, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладаються митом;

- **комбіноване** – поєднує обидва ці види митного обкладення;
- **ввізне мито** – нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію України;
- **вивізне мито** – нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України;
- **фіскальне мито** вводитьься урядом з метою збільшення надходжень до державного бюджету;
- **протекціоністське мито** встановлюються для захисту національної промисловості від більш конкурентоспроможної іноземної продукції. Вони звичайно застосовуються на етапі індустріалізації або розвитку окремих галузей;
- **сезонне мито** – може встановлюватися на окремі товари та інші предмети на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита;
- **повне** – ввізне мито, що застосовується до всіх інших товарів;
- **преференційне мито** – ввізне мито, що застосовується до товарів, які походять з держав, що входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, й у разі встановлення будьякого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України;
- **пільгове** – ввізне мито, що застосовується до товарів, що походять із країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, котрий означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги щодо мит, за винятком випадків, коли зазначені мита та пільги щодо них встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму;
- **особливі види мита**: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Особливі види мита

З метою захисту економічних інтересів України, українських виробників та у випадках, передбачених законами України, у разі ввезення на митну територію України і вивезення за межі цієї території товарів незалежно від інших видів мита можуть застосовуватися особливі види мита:

1. **спеціальне мито** встановлюється: як засіб захисту українських виробників; як засіб захисту національного товаровиробника у разі, коли товари ввозяться на митну територію України у обсягах та (або) за таких умов, що заподіюють значну шкоду;

2. **антидемпінгове мито** - відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику;

3. **компенсаційне мито** – Відповідно до Закону України “Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту” у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику.

Об'єктами оподаткування митом є:

1) товари, митна вартість яких перевищує еквівалент 150 євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами;

2) товари, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню митними платежами відповідно до Податкового кодексу України;

3) товари, транспортні засоби, що реалізуються.

Платниками мита є:

1) особа, яка ввозить товари на митну територію України чи вивозить товари з митної території України у порядку та на умовах до Податкового кодексу України;

2) особа, на адресу якої надходять товари, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових або експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, вантажних відправленнях;

3) особа, на яку покладається обов'язок дотримання вимог митних режимів, які передбачають звільнення від оподаткування митом, у разі порушення таких вимог;

4) особа, яка використовує товари, митне оформлення яких було здійснено з умовним звільненням від оподаткування, не за цільовим призначенням, які безпідставно використовують звільнення від оподаткування митом (податкову пільгу);

5) особа, яка реалізує або передає у володіння, користування чи розпорядження товари, що були випущені у вільний обіг на митній території України із звільненням від оподаткування митними платежами, до закінчення строку, визначеного законом;

б) особа, яка реалізує товари, транспортні засоби відповідно до Податкового кодексу України.

Ввізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію України.

Ввізне мито є диференційованим:

– до товарів та інших предметів, що походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України;

– до товарів та інших предметів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, котрий означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги щодо мита, за винятком випадків, коли зазначені мита та пільги щодо них встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України;

– до решти товарів та інших предметів застосовуються повні (загальні) ставки ввізного мита, передбачені Єдиним митним тарифом України.

Вивізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України.

Вивізне мито нараховується за ставками, передбаченими Законом України «Про митний тариф України» та додатками до нього

В Україні застосовуються такі види ставок мита:

- 1) *адвалорна* – у відсотках до встановленої бази оподаткування;
- 2) *специфічна* – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;
- 3) *комбінована*, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита.

Датою виникнення податкових зобов'язань із сплати мита у разі ввезення товарів на митну територію України чи вивезення товарів з митної території України є дата подання митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання.

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, є:

- 1) для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита, – митна вартість товарів;
- 2) для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита, – кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру.

Обов'язок із сплати митних платежів виникає:

- 1) у разі ввезення товарів на митну територію України – з моменту фактичного ввезення цих товарів на митну територію України;
- 2) при незаконному переміщенні товарів, що перебувають на території вільної митної зони або на митному складі, – з моменту такого переміщення товарів;
- 3) у разі вивезення товарів з митної території України:
 - при оформленні товарів відповідно до митного режиму експорту – з моменту прийняття митної декларації;
 - при вивезенні товарів за межі митної території України без оформлення митної декларації та при незаконному вивезенні товарів за межі митної території України – з моменту фактичного вивезення товарів за межі митної території України;
 - при невиконанні умов, установлених щодо товарів, які вивозилися за межі митної території України із звільненням від оподаткування вивізним митом, – з моменту, коли ці товари прибули до іншого місця призначення, ніж те, у зв'язку з яким надавалося таке звільнення;

4) після завершення митного оформлення товарів та їх випуску, якщо внаслідок перевірки митної декларації чи за результатами документальної перевірки орган доходів і зборів самостійно визначає платнику податків додаткові податкові зобов'язання;

5) в інших випадках.

Митні пільги – переваги, які надаються фізичним або юридичним особам при ввезенні, вивезенні або транзиті товарів і предметів у вигляді звільнення від сплати мита та інших платежів або спрощеної системи

Зокрема *до пільг з метою звільнення від оподаткування окремих видів переміщення товарів у некомерційних цілях* відносяться звільнення щодо:

- товарів, що ввозяться в Україну або вивозяться з України для офіційного і особистого користування особами, які відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і законів України користуються правом ввезення в Україну та вивезення з України таких товарів зі звільненням від сплати мита;

- документів та видань, які надсилаються в рамках міжнародного обміну до освітніх, наукових або культурних закладів;

- архівних документів, придбаних з метою внесення їх до Національного архівного фонду;

- особистих речей громадян.

До групи *пільг з метою уникнення подвійного оподаткування* належать митні пільги щодо:

- товарів українського чи іноземного походження, що ввозяться без обробки чи переробки; – товарів, що повторно ввозяться на митну територію України;

- товарів, що повторно вивозяться з митної території України;

- товарів, що тимчасово ввозяться на митну територію України;

- товарів, що тимчасово вивозяться з митної території України;

- товарів, пошкоджені під час пропуску через митний кордон.

Щодо *пільг з метою надання державної підтримки окремим галузям економіки*, то вони представлені такими позиціями, як:

- фармацевтична продукція, що не виробляється в Україні, та окремі лікарські засоби, медичні вироби та медичне обладнання, спрямовані на боротьбу з COVID-19;

- майно для суден морського промислу та продукція їх промислу;

- товари, що використовуються для виробництва:

- ✓ устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії;

- ✓ матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;

- ✓ енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

- ✓ матеріалів, сировини та устаткування, які будуть використовуватися у нанотехнологічних виробництвах;

- устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаюче обладнання і матеріали, засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та

матеріали для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;

– матеріальні цінності, призначені для виконання угоди про розподіл продукції;

– товари оборонного призначення за відповідним переліком;

– технічні та транспортні засоби, у тому числі самохідні сільськогосподарські машини, що працюють на біопаливі.

Питання для самоконтролю знань:

1. Визначте економічну категорію «мито».
2. Які функції виконує мито?
3. Які види мита Вам відомі? Охарактеризуйте їх.
4. Хто є платником мита?
5. Що є об'єктом та базою оподаткування митом?
6. Які ставки мита застосовуються в Україні?
7. Які групи пільг в митному оподаткуванні можна виділити?

Перелічіть окремі види таких пільг.

8. Охарактеризуйте механізм обчислення мита.

9. Які заходи застосовуються митними органами у разі незаконного ввезення товарів на митну територію України?

10. Що являє собою митне регулювання?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 9, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 8. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Мета: з'ясувати характерні риси та етапи становлення прибуткового оподаткування; вивчити особливості оподаткування прибутку в Україні.

Ключові слова: прибуткове оподаткування, податок на прибуток підприємств, прибуток, збиток, фінансовий результат до оподаткування, фінансовий результат від операційної діяльності, доходи, витрати, валовий прибуток (збиток), дохід (виручка) від реалізації продукції, амортизація, адміністративні витрати.

Короткий опис теми:

Податок на прибуток підприємств є невід'ємною складовою сучасних податкових систем як важливий інструмент регулювання соціально-економічних процесів країни.

Платниками податку - резидентами є:

- суб'єкти господарювання - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;

Платниками податку - нерезидентами є:

- юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;

- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України;

Не є платниками податку суб'єкти господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності; неприбуткові підприємства, установи та організації.

До неприбуткових організацій, що не є платниками податку, можуть бути віднесені: бюджетні установи, громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди, професійні спілки,

Об'єктом оподаткування є: прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається **шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату** до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу.

Якщо відповідно в кодексі передбачено здійснення коригування шляхом **збільшення фінансового результату** до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- зменшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);

- збільшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Якщо відповідно до Податкового кодексу передбачено здійснення коригування шляхом **зменшення фінансового результату** до оподаткування, то в цьому разі відбувається:

- збільшення від'ємного значення фінансового результату до оподаткування (збитку);

- зменшення позитивного значення фінансового результату до оподаткування (прибутку).

Базою оподаткування є грошове вираження об'єкту оподаткування.

Фінансовий результат - це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. **Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.**

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує **40 мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років).**

Базова (основна) ставка податку становить 18 відсотків.

Під час провадження страхової діяльності юридичних осіб - резидентів одночасно із ставкою податку на прибуток, ставки податку на дохід встановлюються у таких розмірах:

- **3 відсотки** за договорами страхування від об'єкта оподаткування;
- **0 відсотків** за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення.

Ставки 0, 5, 6, 12, 15 і 18 відсотків застосовуються до доходів нерезидентів та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України.

Під час провадження букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино) одночасно із ставкою податку на прибуток у розмірі 18% встановлюється ставка податку на дохід у розмірі:

- **10 відсотків від доходу**, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей, азартних ігор з використанням гральних автоматів;

- **18 відсотків від доходу**, отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю.

Податковими (звітними) періодами для податку на прибуток підприємств, є **календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік**. При цьому податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Податковий (звітний) період починається з першого календарного дня податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем податкового (звітного) періоду.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть платників податку на прибуток з числа резидентів та з числа нерезидентів.
2. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток?
3. Які доходи враховуються при визначенні об'єкта оподаткування?
4. Назвіть перелік доходів, що не враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податку на прибуток.
5. Які існують обмеження щодо віднесення до складу витрат при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток?
6. За якою датою визнаються витрати за податковим обліком по податку на прибуток?

7. Назвіть ставки податку на прибуток.
8. Якими є особливості оподаткування прибутку неприбуткових установ і організацій?
9. Який період є звітним по податку на прибуток? Назвіть терміни сплати податку.
10. Які суб'єкти господарювання звільняються від сплати податку на прибуток?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 9. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Мета: вивчити порядок оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, особливості нарахування податкової соціальної пільги, надання податкової знижки, порядок подання декларації про доходи фізичної особи та проведення річного перерахунку ПДФО.

Ключові слова: резидент, нерезидент, податкова соціальна пільга, податкова знижка, база оподаткування, ставки ПДФО, об'єкт оподаткування резидента, об'єкт оподаткування нерезидента, загальний річний (місячний) оподатковуваний дохід, податковий агент, додаткові блага, об'єкт спадщини, рухоме майно, нерухоме майно.

Короткий опис теми:

Платниками податку є:

1. фізична особа – резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
2. фізична особа – нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
3. податковий агент - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), які незалежно від їх організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок з доходів фізичних осіб до бюджету від імені та за рахунок платника податку, вести податковий облік та подавати податкову звітність податковим органам, а також нести відповідальність за порушення норм Податкового кодексу.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Об'єктом оподаткування резидента є:

1. загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
2. доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
3. іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є:

1. загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;
2. доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки такого звітного року.

Загальний оподатковуваний дохід – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.

Податкова знижка - це документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподаткованого доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати, у випадках, визначених Податковим Кодексом.

Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на **суму податкової соціальної пільги**:

1. у розмірі, що дорівнює **50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму** для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для **будь-якого платника податку**;

2. у розмірі, що дорівнює **100 відсоткам суми пільги**, визначеної підпунктом 1 – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину;

3. у розмірі, що дорівнює **150 відсоткам суми пільги**, визначеної підпунктом 1 – для такого платника податку, який:

а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником – у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину-інваліда – у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;

в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

- г) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства;
- д) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;
- е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

4. у розмірі, що дорівнює **200 відсоткам** суми пільги, визначеної підпунктом 1 – для такого платника податку, який є:

а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями "За відвагу";

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою;

г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

Ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) у тому числі, але не виключно у формі: заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Ставка податку може становити 0 відсотків бази оподаткування у випадках, отримання спадщини та подарунків:

- отримання спадщини спадкоємцями, що є членами сім'ї першого ступеня споріднення (батьки та батьки її чоловіка або дружини, її чоловік або дружина, діти як такої фізичної особи, так і її чоловіка або дружини, у тому числі усиновлені ними діти);

- отримання спадщини особою, яка є інвалідом I групи або має статус дитини-сироти або дитини, яка позбавлена батьківського піклування, у вигляді об'єкта нерухомого чи рухомого майна, коштів (готівкових чи таких, що зберігаються на рахунках спадкодавця у банках та небанківських фінансових установах).

Ставки податку на пасивні доходи до бази оподаткування встановлюються у таких розмірах:

- **5 відсотків** – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток підприємств (крім доходів у вигляді дивідендів по акціях,

інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування);

- **9 відсотків** – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток;

- **18 відсотків** – для інших пасивних доходів

Оподаткування доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику податку податковим агентом. Податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок.

Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету.

Платник податку зобов'язаний подавати річну декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію).

Обов'язок платника податку щодо подання податкової декларації вважається виконаним, якщо він отримував доходи:

- виключно від податкових агентів, крім випадків, прямо передбачених цим ПК;

- від операцій продажу (обміну) майна, дарування, при нотаріальному посвідченні договорів за якими був сплачений податок відповідно до цього розділу.

Обов'язок платника податку щодо подання декларації про доходи та майновий стан вважається виконаним і податкова декларація не подається, якщо такий платник податку отримував доходи:

- від податкових агентів, які згідно з цим розділом не включаються до загального місячного (річного) оподаткованого доходу;

- виключно від одного податкового агента незалежно від виду та розміру нарахованого (виплаченого, наданого) доходу;

- від операцій продажу (обміну) майна, дарування, при нотаріальному посвідченні договорів за якими був сплачений податок;

- у вигляді об'єктів спадщини, які оподатковуються за нульовою ставкою податку та/або з яких сплачено податок до нотаріального оформлення;

- проценту на поточний або депозитний банківський рахунок і т. п.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть платників та об'єкт оподаткування податку на доходи фізичних осіб.

2. Дайте визначення загального місячного та загального річного оподаткованого доходу.

3. Які доходи включаються до складу загального місячного оподаткованого доходу?

4. Які доходи не належать до складу загального місячного оподаткованого доходу?
5. Що таке «податкова соціальна пільга» та які умови її отримання?
6. Які ставки податку на доходи фізичних осіб застосовуються в Україні?
7. В чому полягає сутність податкової знижки, у яких випадках виникає право на її застосування?
8. Як оподатковуються операції з нерухомим майном фізичної особи?
9. Охарактеризуйте механізм оподаткування операцій з рухомим майном.
10. Як оподатковуються доходи у вигляді спадщини та подарунків?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 10. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Мета: з'ясувати та вивчити сутність і зміст спеціальних (альтернативних) податкових режимів, правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку, порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування.

Ключові слова: спрощена система оподаткування, обліку та звітності, єдиний податок, порядок визначення доходів, ставки єдиного податку, податковий період, книга обліку доходів.

Короткий опис теми:

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на **такі групи платників** єдиного податку:

- **Перша група** - фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 мінімальних заробітних плат на 1 січня податкового (звітного) року;

- **Друга група** – фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;

- обсяг доходу не перевищує 834 мінімальних заробітних плат на 1 січня податкового (звітного) року.

При цьому не можуть бути зареєстровані платниками єдиного податку другої групи фізичні особи – підприємці, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна, а також здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння. Такі фізичні особи – підприємці можуть належати виключно до третьої групи платників єдиного податку, якщо відповідають вимогам, встановленим для такої групи.

- **Третя група** платників єдиного податку належать – фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 мінімальних заробітних плат на 1 січня податкового (звітного) року.

- **Четверта група** – сільськогосподарські товаровиробники – юридичні особи, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Доходом платників єдиного податку I-III груп є:

1) для фізичної особи-підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі. Не включаються до доходу отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності;

2) для юридичної особи – будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі.

При продажу основних засобів юридичними особами – платниками єдиного податку дохід визначається як сума коштів, отриманих від продажу таких основних засобів.

Якщо основні засоби продані після їх використання протягом 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як

різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу.

До суми доходу платника єдиного податку включається вартість безоплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг).

До суми доходу платника єдиного податку третьої групи, який є платником податку на додану вартість за звітний період також включається сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності.

До суми доходу платника єдиного податку третьої групи (юридичні особи) за звітний період включається вартість реалізованих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг), за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів.

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату отримання такого доходу.

Зазначимо, що з **01.04.2022 р. до закінчення воєнного стану в Україні запроваджено так званий «спецрежим», яким розширено можливості до оподаткування бізнесу за спрощеною системою:**

- знижено ставку з 5% до 2% від доходу;
- скасовано ліміт річного доходу;
- усунуто обмеження щодо кількості працівників;
- скасовано обмеження щодо оподаткування за спрощеною системою на спецрежимі суб'єктам, які здійснюють роздрібний продаж підакцизних товарів.

Об'єктом оподаткування для платників єдиного **податку четвертої групи** є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Ставки єдиного податку встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, та у відсотках до доходу (відсоткові ставки).

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць:

1) для **першої групи платників** єдиного податку - у межах до 10 відсотків розміру прожиткового мінімуму;

2) для **другої групи платників** єдиного податку - у межах до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати.

Відсоткова ставка єдиного податку для платників третьої групи встановлюється у розмірі:

1) **3 відсотки доходу** - у разі сплати податку на додану вартість згідно з Податковим Кодексом;

2) **5 відсотків доходу** - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

Для платників єдиного податку **четвертої групи розмір ставок** податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування).

Ставка єдиного податку встановлюється для платників єдиного податку першої, другої і третьої груп у розмірі **15 відсотків**:

1) до суми перевищення обсягу доходу, визначеного Податковим Кодексом;

2) до доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до першої або другої групи;

3) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у цій главі;

4) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Ставки єдиного податку для платників четвертої групи встановлюються у **подвійному розмірі** ставки, :

1) до суми перевищення обсягу доходу;

2) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у цій главі;

3) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку **першої, другої та четвертої груп є календарний рік**.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку **третьої групи є календарний квартал**.

Сплата єдиного податку здійснюється за місцем податкової адреси.

Платники єдиного податку **першої і другої груп** сплачують єдиний податок шляхом здійснення авансового внеску не пізніше **20 числа (включно) поточного місяця**.

Такі платники єдиного податку можуть здійснити сплату єдиного податку **авансовим внеском за весь податковий** (звітний) період (квартал, рік), але не більш як до кінця поточного звітного року.

Платники єдиного податку **третьої групи** сплачують єдиний податок **протягом 10 календарних днів** після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

Платники єдиного податку **четвертої групи**: самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

Сплачують податок **щоквартально** протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, у

таких розмірах: у I кварталі - 10 відсотків; у II кварталі - 10 відсотків; у III кварталі - 50 відсотків; у IV кварталі - 30 відсотків.

На період воєнного стану з 1 квітня 2022 р.:

- фізичні особи – підприємці 1 та 2 груп мають право не сплачувати єдиний податок – ця норма є добровільною;
- для платників єдиного податку III групи, які використовують спеціальний режим оподаткування на період воєнного стану звітним періодом з єдиного податку є календарний місяць.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть перелік податків, від сплати яких звільняються платники єдиного податку.
2. Вкажіть умови та ставки оподаткування єдиним податком юридичних осіб.
3. Які ставки застосовуються до доходу фізичних осіб – платників єдиного податку?
4. Яким є звітний податковий період для платників єдиного податку першої та другої групи?
5. Які види послуг віднесені Податковим кодексом до «побутових»?
6. Проведення яких видів господарської діяльності не дає підстав для реєстрації економічного суб'єкта платником єдиного податку?
7. Чи може платник єдиного податку перевищити обсяг доходу, встановлений для його групи платників?
8. Яким є порядок подання декларації та сплати єдиного податку?
9. У якому порядку сплачується сума єдиного податку сільськогосподарськими товаровиробниками?
10. Яким є порядок переходу на спрощену систему оподаткування і звітності?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 11. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ

Мета: з'ясувати та охарактеризувати склад місцевих податків і зборів та особливості їх встановлення.

Ключові слова: місцеві податки, місцеві збори, податок на майно, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, земельний податок, транспортний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір.

Короткий опис теми:

До місцевих податків належать: податок на майно; єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за місяць для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим Кодексом, забороняється.

Податок на майно складається з:

1. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
2. транспортного податку;
3. плати за землю.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

Об'єкт оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка.

Базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток. База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що безоплатно надаються органами державної реєстрації прав на нерухоме майно та/або на підставі оригіналів відповідних документів платника податків, зокрема документів на право власності. База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно виходячи із загальної площі кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт.

Ставки податку встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 кв. метр бази оподаткування.

Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує **1,5 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування.**

За наявності у власності платника податку об'єкта (об'єктів) житлової нерухомості, у тому числі його частки, що перебуває у власності фізичної чи юридичної особи - платника податку, загальна площа якого перевищує **300**

квадратних метрів (для квартири) та/або 500 квадратних метрів (для будинку), сума податку, збільшується на 25000 гривень на рік за кожен такий об'єкт житлової нерухомості (його частку).

Податковий період дорівнює календарному року.

Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується:

а) фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;

б) юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Транспортний податок

Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі.

Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Плата за землю

Платниками податку є:

1. власники земельних ділянок, земельних часток (паїв);
2. землекористувачі.

Об'єктами оподаткування є:

1. земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;
2. земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є:

1. нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації;
2. площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік

Плата за землю зараховується до відповідних місцевих бюджетів у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України для плати за землю.

Ставка податку

За земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі **не більше 3 відсотків** від їх нормативної грошової оцінки, а для сільськогосподарських угідь та земель загального користування – **не більше 1 відсотка** від їх нормативної грошової оцінки.

Ставка податку встановлюється у розмірі **не більше 12 відсотків** від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форми власності).

Ставка податку за земельні ділянки, розташовані за межами населених пунктів, встановлюється у розмірі **не більше 5 відсотків** від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

На період воєнного стану запроваджено звільнення від оподаткування платою за землю ділянок, що розташовані на територіях, де ведуться (велися) бойові дії (перелік таких територій визначається Кабінетом міністрів України).

Збір за місяць для паркування транспортних засобів

Платниками збору є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі **до 0,075 відсотка** мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року. При визначенні ставки збору сільські, селищні та міські ради враховують місцезнаходження спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів, площу спеціально відведеного місця, кількість місць для паркування транспортних засобів, спосіб поставлення транспортних засобів на стоянку, режим роботи та їх заповнюваність.

Базовий податковий (звітний) період збору дорівнює календарному кварталу. Сума збору за місяць для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально протягом 10 днів, наступних за останнім календарним днем подання звітності (40 днів по завершенню звітного кварталу), за місцезнаходженням об'єкта оподаткування.

Туристичний збір

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Ставка збору встановлюється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, за кожну добу тимчасового розміщення особи у місцях проживання (ночівлі):

- внутрішній туризм (громадяни України) – до **0,5 відсотків** від розміру мінімальної з/плати на 01 січня звітного року;
- в'їзний туризм (іноземці) - до **5 відсотків** від розміру мінімальної з/плати на 01 січня звітного року.

Базою справляння є вартість усього періоду проживання (ночівлі) в місцях, за вирахуванням податку на додану вартість.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Питання для самоконтролю знань:

1. Визначте податковий період та порядок сплати туристичного збору.
2. Назвіть платників туристичного збору. Чи здійснюють вони самостійне нарахування податкового зобов'язання?
3. Назвіть терміни подання податкової звітності та сплати податку на майно.
4. Назвіть юридичних осіб, які звільняються від оподаткування платою за землю.
5. Охарактеризуйте сутність плати за землю.
6. Хто є платниками податку на майно?
7. Чи передбачені законом пільги зі сплати збору за місця для паркування транспортних засобів?
8. Чи підлягають оподаткуванню податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, об'єкти нежитлової нерухомості?
9. Як розраховується величина бази оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки?
10. Як розраховується сума транспортного податку у разі переходу права власності на об'єкт оподаткування від одного власника до іншого?
11. Яким є податковий період для транспортного податку?
12. Яким чином здійснюється сплата збору за місця для паркування транспортних засобів?
13. Які земельні ділянки не підлягають оподаткуванню платою за

землю?

14. Які категорії населення звільняються від сплати туристичного збору?

15. Які податки включаються до складу податку на майно відповідно до Податкового кодексу?

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [5, 6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 12. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК. РЕНТНІ ПЛАТЕЖІ

Мета: визначити особливості справляння екологічного податку та рентних платежів в Україні.

Ключові слова: екологічний податок, елементи екологічного податку, платники екологічного податку, ставки екологічного податку, порядок обчислення екологічного податку, рентна плата, елементи рентної плати, платники рентної плати, ставки рентної плати, порядок обчислення рентної плати.

Короткий опис теми:

Екологічний податок за своєю економічною сутністю є компенсацією за шкоду, заподіяну навколишньому середовищу.

Цілями екологічного оподаткування є:

1. Превентивний спосіб захисту навколишнього середовища: стимулювання інвестування у природоохоронні заходи, а саме застосування платниками податку природозберігаючих технологій, зменшення викидів, забруднення та відходів, що становлять загрозу навколишньому середовищу. Для дієвості цього механізму, ставки податку повинні бути такими, щоб підприємствам було вигідніше модернізувати виробництво, ніж сплачувати податок. Наприклад, встановлення ставки екологічного податку вище за ставки кредитування для модернізації виробництва.

2. Джерело фінансових ресурсів для фінансування заходів по охороні та відновленню навколишнього середовища.

3. Фіскальні цілі: використання коштів від сплати екологічного податку для поповнення доходів державного бюджету.

Платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, які здійснюють:

1. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
2. скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
3. розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;
4. утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
5. тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива, **утримується і сплачується до бюджету податковими агентами** під час реалізації такого палива.

До податкових агентів належать суб'єкти господарювання, які:

1. здійснюють оптову торгівлю паливом;
2. здійснюють роздрібну торгівлю паливом.

Об'єктом та базою оподаткування є:

1. обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
2. обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;
3. обсяги та види (класи) відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах протягом звітнього кварталу;
4. обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк;
5. обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

База оподаткування податком за викиди двоокису вуглецю за результатами податкового (звітнього) року зменшується на обсяг таких викидів у розмірі 500 тонн за рік.

Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення встановлені статтями 243 - 248 Податкового Кодексу.

Звітним періодом з екологічного податку є податковий квартал.

На період воєнного стану запроваджено звільнення від оподаткування екологічним податком суб'єктів, що розташовані на територіях, де ведуться (велися) бойові дії (перелік таких територій визначається Кабінетом міністрів України).

Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення встановлені статтями 243 - 248 Податкового Кодексу.

Звітним періодом з екологічного податку є податковий квартал.

На період воєнного стану запроваджено звільнення від оподаткування екологічним податком суб'єктів, що розташовані на

територіях, де ведуться (велися) бойові дії (перелік таких територій визначається Кабінетом міністрів України).

В Україні використання природних ресурсів є платним та представлено **рентною платою**, як обов'язковим платежем податкової системи, що поєднує в собі кілька складових, а саме:

- рентну плату за користування надрами для видобування корисних копалин;
- рентну плату за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- рентну плату за користування радіочастотним ресурсом України;
- рентну плату за спеціальне використання води;
- рентну плату за спеціальне використання лісових ресурсів;
- рентну плату за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [6, 7, 10, 11, 12, 16]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ

1. Сутність податків, їх визначення як економічної категорії.
2. Елементи системи оподаткування: суб'єкт (платник) податку, об'єкт оподаткування, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка, податкова квота.
3. Види ставок: тверда, процентна; прогресивна, регресивна, пропорційна, змішана; підвищена, понижена, базова.
4. Класифікація податків, її ознаки.
5. Функції податків: розподільча, фіскальна, регулююча, стимулююча та контрольна.
6. Податки та інші форми платежів до бюджету - плата, відрахування, неподаткові доходи.

ТЕМА 2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

1. Прийняття Податкового кодексу України.
2. Модернізація податкової служби як джерело до розвитку податкової системи України.
3. Вектори податкової політики України в умовах гармонізації оподаткування.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

1. Права, обов'язки та відповідальність працівників державної податкової служби.
2. Структура органів ДПС України, напрями модернізації.
3. Функції органів податкової служби головного та регіонального рівнів.
4. Функції ДПП.

ТЕМА 4. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ І ПЛАТЕЖІВ

1. Сутність процесу адміністрування податків і платежів.
2. Нормативно-правова та методична база адміністрування податків і платежів в Україні.
3. Організація роботи органів ДПС з обліку платників податків.
4. Організація роботи органів державної податкової служби з обліку платежів, що надходять до бюджетів та державних цільових фондів.
5. Прогнозно-аналітична робота органів державної податкової служби.
6. Організація роботи органів ДПС щодо притягнення до відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства.
7. Організація роботи органів ДПС по забезпеченню надходжень до бюджету.

ТЕМА 5. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1. Законодавчі та підзаконні акти щодо регулювання податку.
2. Сутність податку на додану вартість.
3. Платники податку.
4. Об'єкт оподаткування.
5. Операції, що включаються в об'єкт оподаткування. Перелік операцій, що включаються в об'єкт оподаткування.
6. Поняття бази оподаткування.
7. Порядок визначення бази оподаткування для операцій різних видів.
8. Строки сплати податку.

ТЕМА 6. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

1. Особливості акцизного оподаткування в Україні.
2. Сутність та призначення акцизного податку.
3. Платники податку.
4. Об'єкт оподаткування для вітчизняних та імпортованих товарів.
5. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку.
6. Пільги щодо акцизного податку.
7. Документальне оформлення акцизного податку, порядок складання розрахунку акцизного податку.
8. Особливості у механізмі оподаткування алкогольних та тютюнових виробів.
9. Акцизні марки.

ТЕМА 7. МИТО

1. Єдиний митний тариф.
2. Митно-тарифна політика України на сучасному етапі.
3. Особливості справляння плати за виконання митних формальностей.
4. Переваги та недоліки мита.

ТЕМА 8. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

1. Прибуткове оподаткування результатів підприємницької діяльності.
2. Передумови, переваги і недоліки застосування податку на прибуток.
3. Оподаткування операцій особливого виду.
4. Оподаткування банківської та страхової діяльності, неприбуткових установ та організацій.
5. Авансові платежі: порядок встановлення і строки сплати.

ТЕМА 9. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

1. Доходи, що не включаються до складу загального оподаткованого доходу.
2. Оподаткування доходу утриманого платником податку внаслідок прийняття ним у спадщину коштів, майна, майнових чи немайнових прав.

3. Оподаткування доходу отриманого платником податку як подарунок (або внаслідок укладення договору дарування).

4. Порядок подання фізичними особами річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

5. Порядок подання податковими агентами звітності до органів податкової служби щодо виплачених доходів та утриманих сум податку з фізичних осіб.

ТЕМА 10. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

1. Ставки єдиного податку для фізичних осіб.
2. Ставки єдиного податку для юридичних осіб.
3. Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок.
4. Особливості нарахування і сплати єдиного податку для фізичних осіб.
5. Особливості нарахування і сплати єдиного податку для юридичних осіб.
6. Реформування спрощеної системи оподаткування.

ТЕМА 11. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ

1. Порядок наповнення місцевих бюджетів місцевими податками та зборами.
2. Роль місцевих податків у формуванні регіональних бюджетів.
3. Проблеми вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.
4. Місцеві податки та їх роль у податковій системі України.

ТЕМА 12. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК. РЕНТНІ ПЛАТЕЖІ

1. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
2. Рентна плата за спеціальне використання води.
3. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин.
4. Платники та об'єкти плати за користування надрами.
5. Характеристика рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів.
6. Визначення суб'єктів та об'єктів плати за транспортування нафти і нафтопродуктів.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ, ЗАДАЧІ, ВПРАВИ ТА ТЕСТИ ЗА КОЖНОЮ ТЕМОЮ, ЯКІ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ НА СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТТЯХ

Загальні рекомендації

Вирішення ситуаційних завдань є сполучною ланкою між лекційними заняттями та самостійною роботою і мають на меті поглиблене засвоєння теоретичних понять і термінів з дисципліни та набуття практичних навиків з виконання розрахунків.

В процесі вирішення ситуаційних завдань з'ясовується ступінь засвоєння понятійно-термінологічного апарату та основних положень предмету, вміння розкривати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові питання курсу, розв'язувати конкретні ситуаційні завдання.

Одним з важливих завдань проведення практичних занять є отримання здобувачами навиків публічних виступів і дискусій, а також аналітичного та обґрунтованого підходу до розв'язання складних питань та відпрацювання можливих рішень у майбутній професійній діяльності.

Вирішення ситуаційних завдань - це форма аудиторної роботи, яка передбачає:

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком контрольних питань за відповідними темами лекційних занять;
- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами занять;
- проведення семінарів з публічними виступами та доповідями по рефератах, підготовлених здобувачами самостійно за рекомендованою тематикою;
- розв'язання тестів відповідно до тематики практичного завдання;
- розв'язання задач обчислювального характеру;
- обговорення виробничих ситуацій у сфері оподаткування.

Цей вид роботи присвячується розкриттю сутності об'єкта дослідження, характеристиці основ організації управління ним. Він виконується переважно на основі критичної оцінки й аналізу досліджуваної проблеми, а також з урахуванням положень законодавства.

Викладаючи текст, здобувач має проявити вміння систематизувати першоджерела, проводити порівняння, узагальнення, логічно викладати результати своїх досліджень.

Аналіз якісних, кількісних та відносних показників системи оподаткування передбачає виконання таких завдань: визначати базу оподаткування, розмір податків та строки їх сплати до бюджетів усіх рівнів; виконувати розрахунки, пов'язані з визначенням і нарахуванням податків; визначати штрафні санкції у випадку порушення податкового законодавства. Тенденції розвитку мають бути проаналізовані за допомогою розрахованих здобувачами показників динаміки.

Якісна оцінка тенденцій, явищ, процесів передбачає обґрунтування

того, чи є вони позитивними або негативними, як вони можуть позначатися на податковій системі України. Проведений аналіз має охоплювати не менше 5 останніх років і проводитися у розрізі усього досліджуваного періоду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПОДАТКІВ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Історія виникнення податків.
2. Етапи розвитку податків світу.
3. Надзвичайні податки світу.
4. Сутність та порівняння прямих і непрямих податків.
5. Цікаві факти про податки.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами за запропонованими темами:

1. Передумови та необхідність виникнення, розвиток податків.
2. Еволюція розуміння сутності податків. Теорії оподаткування.
3. Аналіз визначення терміну “податок” різними економістами, його відмінність від інших обов’язкових платежів.
4. Коротка характеристика незвичайних податків протягом історії їх розвитку та у сучасних податкових системах.
5. Вплив податків на економічну систему держави.

Здобувачі обирають тему за бажанням із запропонованих, висвітлюють власне бачення за обраною темою, готують доповідь (5-7хв.) та презентацію (10-15 слайдів).

Вимоги до доповіді: редактор MS Word; аркуш формату – А4, поля – 2 см з усіх боків, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см. Обов’язковим є наявність посилань на використані літературні джерела. Оформлення використаних літературних джерел за ДСТУ 8302:2015.

ТЕМА 2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами.

Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Характеристика та склад податкової системи України.
2. Еволюція змін податків і зборів, що входили до податкової системи України.
3. Принципи побудови системи оподаткування.
4. Устрій податкової системи України.
5. Сутність податкової політики в системі державного регулювання економіки.
6. Принципи та задачі податкової політики.
7. Оцінювання ефективності податкової політики.

Завдання 2. Надати письмову відповідь на наступні питання:

1. Переваги і недоліки прямих та непрямих податків, їх місце в податковій системі.
2. Порівняння ставок основних податків у податкових системах різних країн світу.

Здобувачі обирають тему за бажанням із запропонованих, висвітлюють власне бачення за обраною темою.

Вимоги до відповіді: обсяг – 3-5 сторінок, редактор MS Word; аркуш формату – А4, поля – 2 см з усіх боків, шрифт – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см. Обов'язковим є наявність посилань на використані літературні джерела. Оформлення використаних літературних джерел за ДСТУ 8302:2015.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Еволюція контролюючих органів у сфері оподаткування.
2. Особливості діяльності та призначення ДПС.
3. Місія, бачення та принципи роботи ДПС України.
4. Сутність податкового контролю та повноваження ДПС України щодо його здійснення.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді, підготовлені здобувачами самостійно за темою: «Структура, функцій, завдання та особливості діяльності податкової служби однієї із зарубіжних країн».

Здобувачі обирають країну для дослідження самостійно, висвітлюють власне бачення за запропонованою темою доповіді, обґрунтовують свою

доповідь статистичними показниками останніх 5-10 років та готують презентацію на 20-25 слайдів.

ТЕМА 4. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ І ПЛАТЕЖІВ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Поняття податкового менеджменту, його функції і завдання.
2. Платники податків, податкові агенти та представники платника податків.
3. Державний податковий менеджмент.
4. Поняття, сутність та функції корпоративного податкового менеджменту.
5. Засади обліку платників податків.
6. Взяття на облік юридичних осіб та відокремлених підрозділів юридичних осіб.
7. Облік самозайнятих осіб.
8. Державний реєстр фізичних осіб-платників податків.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. Платник податку – це:

- а) фізична або юридична особа, яка згідно з чинним законодавством зобов'язана сплачувати податки;
- б) фізична особа, яка згідно з чинним законодавством зобов'язана сплачувати податки;
- в) фізична або юридична особа, яка згідно з чинним законодавством бажає сплачувати податки;
- г) фізична або юридична особа, яка згідно з чинним законодавством не зобов'язана сплачувати податки, але добровільно їх сплачує.

2. Платники податків зобов'язані:

- а) вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів;
- б) подавати державним податковим органам інформацію про суми коштів не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг;
- в) одержувати та ознайомлюватися з актами перевірок, проведених державними податковими органами;
- г) оскаржувати у встановленому законом порядку рішення державних податкових органів та дії їх посадових осіб.

3. Адміністрування податків – це:

- а) діяльність держави у сферах запровадження, правового

регламентування та організації справляння податків та податкових платежів, які виступають знаряддям розподілу та перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави;

б) сукупність податків, зборів та інших платежів до бюджетів і державних цільових фондів; принципів, форм і методів їх установа, зміни чи відміни; дій, які забезпечують їх сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства;

в) система податкових органів;

г) сукупність взаємопов'язаних управлінських процедур, операцій та функцій прикладного характеру, які здійснюються органами виконавчої влади в безперервному циклічному процесі реалізації податкової політики держави з метою забезпечення мобілізації податків і податкових платежів до централізованих фондів грошових коштів держави та органів місцевого самоврядування.

4. Платники податків мають право:

а) оскаржувати у встановленому порядку дії (бездіяльність) контролюючих органів;

б) вести облік доходів і витрат, складати фінансову звітність, зберігати її визначений законом термін;

в) сплачувати належні суми податків і зборів у встановлені законами терміни;

г) всі відповіді вірні.

5. Платники податків мають право:

а) безоплатно отримувати в органах державної податкової служби інформацію про податки та збори;

б) вести бухгалтерський облік, складати фінансову звітність, зберігати її визначений законом термін;

в) сплачувати належні суми податків і зборів у встановлені законами терміни;

г) допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, що використовуються для одержання доходів.

6. Податкова вимога – це:

а) письмова вимога органу державної податкової служби до платника податків щодо погашення суми податкового боргу;

б) письмова вимога платника до органу державної податкової служби щодо нарахування йому сум податків і зборів;

в) письмова або усна вимога платника до органу державної податкової служби щодо нарахування йому сум податків і зборів;

г) письмова або усна вимога органу державної податкової служби до платника податків щодо погашення суми податкового боргу.

7. Податкова застава – це:

а) спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання і пені, не сплачених таким платником у визначений строк;

б) спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання і пені, не сплачених таким платником чи його контрагентами у визначений строк;

в) сплата платником податків грошового зобов'язання і пені, не сплачених таким платником чи його контрагентами у визначений строк;

г) сплата платником податків грошового зобов'язання і пені, не сплачених таким платником у визначений строк..

8. Платники податків зобов'язані:

а) сплачувати належні суми податків і зборів у встановлені законами терміни;

б) одержувати та ознайомлюватися з актами перевірок, проведених державними податковими органами;

в) оскаржувати у встановленому законом порядку рішення державних податкових органів та дії їх посадових осіб;

г) одержувати відстрочення сплати податків.

9. Суб'єктами адміністрування податків є:

а) податкові органи;

б) митні органи;

в) податкові та митні органи;

г) податкові, митні органи та органи Держказначейства.

10. З метою централізації обліку платників податків ДПС України веде:

а) Єдиний банк юридичних осіб і Державний реєстр фізичних осіб;

б) Реєстр великих платників податків і Реєстр юридичних осіб;

в) Реєстр платників податків і Єдиний банк фізичних осіб;

г) Державний реєстр фізичних осіб і Реєстр платників податків.

11. Основою обліку обов'язкових платежів є ведення:

а) персоніфікованої картки;

б) індивідуальної картки;

в) особистої картки;

г) картки особових рахунків.

12. Відображення даних щодо нарахувань платежів в картці особового рахунку органами ДПС здійснюється на підставі:

а) даних, отриманих з органів Держказначейства;

б) податкової звітності, поданої платником податків;

в) даних митних органів;

г) даних фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

13. Відображення даних щодо суми сплачених платежів в картці особового рахунку органами ДПС здійснюється на підставі:

а) даних, отриманих з органів Держказначейства;

б) податкової звітності, поданої платником податків;

в) даних митних органів;

г) даних фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

14. Якщо сальдо особового рахунку позитивне, то це свідчить про:

- а) переплату податку;
- б) податковий борг;
- в) автоматичний обов'язок повернення суми позитивного сальдо платнику податку;
- г) необхідність здійснення додаткового платежу на зазначену суму.

15. Якщо сальдо особового рахунку негативне, то це свідчить про:

- а) переплату податку;
- б) податковий борг;
- в) автоматичний обов'язок повернення суми позитивного сальдо платнику податку;
- г) необхідність здійснення додаткового платежу на зазначену суму.

16. До загальнодержавних податків Податковим кодексом України віднесено:

- а) податок на доходи фізичних осіб;
- б) плату за землю;
- в) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- г) транспортний податок.

17. Прямі податки можуть бути:

- а) реальні та опосередковані;
- б) реальні та особисті;
- в) персональні та побічні;
- г) загальні та персональні.

18. Ставка податку це ...

- а) розмір податку на одиницю виміру бази оподаткування;
- б) одиниця яка береться в основу виміру об'єкту оподаткування;
- в) розмір податку;
- г) конкретна, вартісна, фізична, або інша характеристика бази або її частини.

19. В залежності від способу визначення суми податку розрізняють ставки:

- а) специфічні (тверді), процентні;
- б) адвалорні (процентні), комбіновані;
- в) комбіновані, тверді;
- г) специфічні, адвалорні, комбіновані.

20. Об'єктом оподаткування нерезидента є:

- а) іноземні доходи;
- б) загальний річний оподатковуваний дохід, одержаний за межами України;
- в) загальний місячний оподатковуваний дохід, одержаний з різних джерел як на території України так і за її межами;
- г) загальний місячний оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 НЕПРЯМІ ТА ПРЯМІ ПОДАТКИ

ТЕМА 5. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Податкова накладна.
2. Методика включення податку в ціну товарів, робіт і послуг.
3. Передумови введення ПДВ в Україні.
4. Узгодження податкового законодавства України з країнами ЄС, щодо ПДВ.
5. Оцінка тенденцій зміни податкових надходжень від ПДВ за останні 5 років.

Завдання 2. Розв'язання задач.

Приклади розв'язання задач:

Задача 1

Ціна виробу 270 гривень.

Знайти ПДВ.

Розв'язок:

При розрахунку ПДВ виробник продукції додає до вартості своїх товарів 20%/100%

$$\text{ПДВ} = (C \times 20\%) / 100\%,$$

де С – ціна виробу

$$\text{ПДВ} = (270 \times 20\%) / 100\% = 54 \text{ грн.}$$

Задача 2

Ціна виробу 340 гривень з урахуванням ПДВ.

Знайти суму ПДВ.

Розв'язок:

Якщо необхідно зворотнім шляхом виділити «ПДВ в тому числі», використовується відношення 20%/120%

$$\text{ПДВ} = (C \times 20\%) / 120\%,$$

де С – ціна виробу

$$\text{ПДВ} = (340 \times 20\%) / 120\% = 57 \text{ грн.}$$

Задача 3

Підприємство для виготовлення меблів придбало матеріалів на суму 5000 грн (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції складає 9000 грн (з урахуванням ПДВ).

Розрахувати суму податкового зобов'язання.

Розрахувати суму податку на додану вартість, яку необхідно сплатити до бюджету.

Розв'язок:

1. Податковий кредит для виготовлення меблів складає:

$$\text{ПДВ} = (5000 \times 20\%) / 120\% = 833 \text{ грн.}$$

2. Податкове зобов'язання:

$$\text{ПДВ} = (9000 \times 20\%) / 120\% = 1500 \text{ грн.}$$

3. Розрахувати суму ПДВ до сплати в бюджет:

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ} - \text{ПК}$$

$$\text{ПДВ} = 1500 - 833 = 667 \text{ грн}$$

Задача 4

Підприємство «АйТоДорого» реалізувало 350 телевізорів за ціною 2500 грн. кожний (без ПДВ), 180 холодильників за ціною 3500 грн. кожний (без ПДВ), 140 пральних машин за ціною 1500 грн. кожна (без ПДВ). Також підприємство придбало 137 комплектів запасних частин для ремонту побутового обладнання за ціною 1200 грн. кожний (в т.ч. ПДВ).

Розрахувати суму податку на додану вартість, яку необхідно сплатити до бюджету.

Розв'язок:

1. Розрахувати суму податкового зобов'язання:

$$(350 \times 2500 + 180 \times 3500 + 140 \times 1500) \times 20\% = 343\,000 \text{ грн.}$$

2. Розрахувати суму податкового кредиту:

$$((137 \times 1200) \times 20) / 120 = 27\,400 \text{ грн.}$$

3. Розрахувати суму ПДВ до сплати в бюджет:

$$343\,000 - 27\,400 = 315\,600 \text{ грн}$$

Розв'язати самостійно задачі:

Задача 1

Ціна виробу 420 гривень.

Знайти ПДВ.

Задача 2

Ціна виробу 3120 гривень з урахуванням ПДВ.

Знайти суму ПДВ.

Задача 3

Підприємство для виготовлення меблі придбало матеріалів на суму 7000 грн. (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції складає 10000 грн. (з урахуванням ПДВ).

Розрахувати суму податкового зобов'язання.

Розрахувати суму податку на додану вартість, яку необхідно сплатити до бюджету.

Задача 4

Підприємством «Горизонт» реалізувало 200 ноутбуків за ціною 18000 грн. кожний (без ПДВ), 150 телевізорів за ціною 12000 грн. кожний (без ПДВ), 170 комп'ютерів за ціною 15000 грн. кожна (без ПДВ). Також підприємство придбало 240 комплектів запасних частин для ремонту побутового обладнання за ціною 11000 грн. кожний (в т.ч. ПДВ).

Розрахувати суму податку на додану вартість, яку необхідно сплатити до бюджету.

ТЕМА 6. АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Оцінка фіскального значення акцизного податку в Україні з тютюнових виробів.

2. Фактори впливу на прогнозування акцизних надходжень від тютюнових виробів.

3. Надходження акцизного податку від реалізації алкогольних і тютюнових виробів.

4. Особливості оподаткування операцій з імпорту підакцизних товарів.

5. Акцизний податок в операціях з переробки давальницької сировини.

6. Організація і податкове забезпечення транзиту підакцизних товарів.

7. Оцінка тенденцій зміни податкових надходжень від акцизного податку до Державного бюджету України за останні 5 років.

Завдання 2. Розв'язання задач.

Приклади розв'язання задач:

Задача 1

Максимальна роздрібна ціна на сигарети без фільтру «Шкода» становить 22,00 грн.

Фактичні обсяги реалізації сигарет – 8000 пачок або 160000 штук сигарет.

Ставка акцизного податку на сигарети без фільтру у 2022 році становила 1306,37грн./1000 шт., адвалорна ставка – 12%.

Мінімальне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби 1747,6 грн./1000 штук.

Визначити акцизний податок, що належить нарахувати на зазначений обсяг реалізації сигарет.

Розв'язок:

1. Акцизний податок обчислюється:

а) за специфічною ставкою: обсяги реалізації сигарет з фільтром – 160000 штук, ставка за 1000 – 1306,37 грн., нарахована сума акцизного податку за ставками у твердих сумах з одиниці продукції становить:

$$160000 * 1306,37 / 1000 = 209019,20 \text{ грн.};$$

б) за адвалорною ставкою (у відсотках до обороту з реалізації):

Оборот з реалізації, обчислений за максимальною роздрібною ціною становить 176 000 грн. (22 грн. x 8000 пачок).

$$176000 \text{ грн.} * 12\% = 21120 \text{ грн.};$$

в) сума акцизного податку, обчислена одночасно за специфічною та адвалорною ставками, становить:

$$209019,20 + 21120 = 230139,20 \text{ грн.}$$

2. Мінімальне податкове зобов'язання у розмірі 1747,60 грн./1000 штук сигарет з фільтром, помножене на обсяги реалізованої продукції, становить:

$$1747,60 \text{ грн.} * 160000 \text{ шт.} / 1000 \text{ шт.} = 279616,00 \text{ грн.}$$

3. Обчислені суми порівнюються, і до нарахування береться сума, що має більше значення – 279616,00 грн.

Задача 2

Торгова марка «Фердинанд» випустила 10000 пляшок коньяку.

Собівартість однієї пляшки (0,5л, 40%) для підприємства-виробника становить 80 грн.

Розрахунковий прибуток на 1 пляшку – 20,00 грн.

Ставка акцизного податку у 2022 році за 1 л 100-відсоткового спирту становить 133,31 грн.

За наведеними даними необхідно визначити суму акцизного податку і суму податку на додану вартість, які будуть включені до ціни продукції, а також ціну реалізації коньяку.

Розв'язок:

Ціна реалізації даної продукції визначається за наступною формулою:

$$Ц_r = C/v + П + АП + ПДВ,$$

де C_r – ціна реалізації;

С/в – собівартість продукції;
П – прибуток;
АП – сума акцизного податку;
ПДВ – сума податку на додану вартість, яка включається в ціну реалізації товару.

1) Собівартість продукції = 10 000 пляшок * 80 грн. = 800 000 грн.

2) Прибуток = 10 000 пляшок * 20,00 грн. = 200 000 грн.

3) Згідно Податкового кодексу України №2755-VI сума акцизного податку на алкогольні напої визначається за специфічними ставками, які встановлені в грошовому виразі (грн.) на одиницю товару, представлену у фізичних одиницях виміру (л 100-відсоткового спирту).

АП = 10 000 пляшок * 0,5 л * 40%/100% * 133,31 грн/л 100% спирту =
266620 грн.

4) Сума податку на додану вартість:

ПДВ = (С/в + П + АП) * 20%/100% ПДВ =
(800 000 грн. + 200 000 грн. + 266620 грн.) * 20%/100% = 253324 грн.

5) Ціна реалізації:

Цр = 800 000 грн. + 200 000 грн. + 266620 грн. + 253324 грн. =
1 519 944 грн.

Розв'язати самостійно задачі:

Задача 1

Максимальна роздрібна ціна на сигарети без фільтру «Зірка» становить 34,00 грн.

Фактичні обсяги реалізації сигарет – 4000 пачок або 8000 штук сигарет.

Ставка акцизного податку на сигарети без фільтру у 2022 році становила 1306,37 грн./1000 шт., адвалорна ставка – 12%.

Мінімальне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби 1747,6 грн./1000 штук.

Визначити акцизний податок, що належить нарахувати на зазначений обсяг реалізації сигарет.

Задача 2

Торгова марка «ХХХ» випустила 20000 пляшок коньяку.

Собівартість однієї пляшки (0,5л, 40%) для підприємства-виробника становить 60 грн.

Розрахунковий прибуток на 1 пляшку – 15,00 грн.

Ставка акцизного податку у 2022 році за 1 л 100-відсоткового спирту становить 133,31 грн.

За наведеними даними необхідно визначити суму акцизного податку і суму податку на додану вартість, які будуть включені до ціни продукції, а також ціну реалізації коньяку.

ТЕМА 7. МИТО

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Мито як джерело доходів бюджету і як засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

2. Сучасна митна політика України та її вплив на економічну безпеку України.

3. Принципи здійснення державної митної справи.

4. Поняття митної вартості товарів і методи її визначення.

5. Експортне та імпорфтне мито.

6. Антидемпінгове, компенсаційне й спеціальне мито.

7. Справляння мита та порядок його перерахування до бюджету.

8. Види митних режимів: їх призначення, особливості застосування.

Завдання 2. Розв'язання задач.

Приклади розв'язання задач:

Задача 1

Розрахуйте суму мита та ПДВ, що підлягають перерахуванню в бюджет, якщо у звітному місяці підприємство імпортувало смажену каву із кофеїном в обсязі 560 кг за ціною 6,25 дол. США за 1 кг. У цьому ж місяці каву було розфасовано і реалізовано на суму 24800 грн. без ПДВ. Ставка мита – 5%. Курс дол. США до гривні на дату митного оформлення – 26,23 грн.

Розв'язок:

1. Митна вартість імпортованого товару:

$$МВ = 560 * 6,26 * 26,23 = 91\,951,88 \text{ грн.}$$

2. Сума мита, що підлягає сплаті до бюджету:

$$560 * 6,26 * 26,23 * 5\% = 4\,597,59 \text{ грн.}$$

3. Податок на додану вартість:

1) Сума ПДВ, що підлягає сплаті на митниці:

$$\text{ПДВ} = (\text{митна вартість} + \text{мито}) * 20\%$$

$$\text{ПДВ} = (91\,951,88 + 4\,597,59) * 20\% = 19\,310 \text{ грн. (податковий кредит з ПДВ).}$$

2) Податкове зобов'язання з ПДВ:

$$ПЗ = 24\,800 * 20\% = 4\,960 \text{ грн.}$$

3) Сума ПДВ, що декларується як від'ємне значення та зараховується до наступного податкового періоду:

$$4\,960 - 19\,310 = - 14\,350 \text{ грн.}$$

Задача 2

Підприємство ввозить в Україну автомобіль вартістю 28000 доларів США.

Об'єм циліндрів двигуна 1590 куб. см.

Курс НБУ на день оформлення вантажно-митної декларації становив 28,5 грн. за 1 дол. США.

Ставка акцизного податку – 0,1 євро за 1 куб. см.

Ставка специфічного ввізного мита – 0,15 євро за куб. см.

Курс євро: 32,2 грн. за 1 євро на день оформлення вантажно-митної декларації.

Ставка митних зборів для предметів, митна вартість яких понад 1000 доларів США (згідно з постановою КМУ) становить 0,2% від вартості товару.

Необхідно визначити податки, які сплатить підприємство:

1. Суму ввізного мита;
2. Суму акцизного податку;
3. Суму ПДВ;
4. Суму митних платежів.

Розв'язок:

1. Митна вартість імпортованого товару:

$$МВ = 28000 * 28,5 = 798000 \text{ грн}$$

2. Сума ввізного (імпортованого) мита:

$$ВМ = 0,15 \text{ €} * 1590 \text{ см}^3 = 238,5 \text{ €} * 32,2 \text{ грн} = 7679,7 \text{ грн.}$$

3. Митні збори:

$$МЗ = 0,2 \% * 798000 = 1596 \text{ грн}$$

4. Сума акцизного податку:

$$АП = 0,1 \text{ €} * 1590 \text{ см}^3 = 159 \text{ €} * 32,2 = 5119,8 \text{ грн}$$

5. Сума ПДВ:

$$ПДВ = (7679,7 + 798000 + 5119,8) * 20 \% = 162159,9 \text{ грн}$$

6. Сума митних платежів:

$$МП = 7679,7 + 5119,8 + 1596 + 162159,9 = 176555,4 \text{ грн}$$

Розв'язати самостійно задачі:

Задача 1

Розрахуйте суму мита та ПДВ, що підлягають перерахуванню в бюджет, якщо у звітному місяці підприємство імпортувало смажену каву із кофеїном в обсязі 830 кг за ціною 8,45 дол. США за 1 кг.

У цьому ж місяці каву було розфасовано і реалізовано на суму 73000 грн. без ПДВ.

Ставка мита – 5%.

Курс дол. США до гривні на дату митного оформлення – 36,57 грн.

Задача 2

Фірма «ХХХ» імпортує товар «Т».

Митна вартість товару 200000.

Фактурна вартість – 230000 грн.

Статистична вартість – 160000 грн.

Мінімальна митна вартість товару – 480000 грн.

Митні збори за митне оформлення – 4500 грн.

Ставка антидемпінгового мита – 54,15 %.

Ставка АП – 37,7%.

Визначити суму ПДВ, нараховану за загальною ставкою, а також загальну суму митних платежів.

ТЕМА 8. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Порядок коригування фінансового результату до оподаткування.
2. Різниці, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів.
3. Різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень).
4. Різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій.
5. Особливості оподаткування окремих видів діяльності.
6. Оцінка тенденцій зміни податкових надходжень від податку на прибуток підприємств за останні 5 років.

Завдання 2. Розв'язання задач.

Приклади розв'язання задач:

Задача 1

Виручка від реалізації продукції складає 120000 гривень. При цьому матеріальні витрати підприємства склали 60000 гривень. Витрати з оплати праці робітникам склали 10000 гривень.

Знайти прибуток, податок на прибуток та чистий дохід.

Розв'язок:

1. Знаходимо прибуток підприємства:
 $120000 - 60000 - 10000 = 50000$ грн.
2. Знаходимо податок на прибуток:
 $50000 \times 18\% / 100\% = 9000$ грн.
3. Знаходимо чистий дохід
 $50000 - 9000 = 41000$ грн.

Задача 2

Валовий дохід підприємства від реалізації продукції за рік склав 160000 грн. Розрахувати податок на прибуток, якщо валовий дохід від нереалізаційних операцій склав 80000 грн, витрати на оплату праці та по нереалізаційним операціям склали 90000 грн

Розв'язок:

1. Знаходимо прибуток підприємства:
 $160000 + 80000 - 90000 = 150000$ грн
2. Знаходимо податок на прибуток:
 $150000 \times 18\% / 100\% = 2700$ грн

Задача 3

Валові доходи підприємства за квартал склали 8000 грн., валові витрати – 5000 грн., квартальна сума амортизації – 1000 грн. визначити податок на прибуток, відкоригувавши валові доходи на суму ПДВ.

Розв'язок:

1. Для розрахунку прибутку, який оподатковується податком необхідно відкоригувати валовий дохід на суму ПДВ:
 $8000 \times 20\% / 120\% = 1333$ грн.
2. Знаходимо прибуток, що підлягає оподаткуванню:
 $8000 - 1333 - 5000 - 1000 = 667$ грн.
3. Знаходимо податок на прибуток:
 $667 \times 18\% / 100\% = 120,06$ грн.

Задача 4

Визначити величину податку на прибуток, який підлягає сплаті до бюджету при таких умовах:

- 1) Господарчі операції за звітний квартал:
 - витрати, пов'язані з виготовленням продукції 43000 грн.
 - витрати, пов'язані з заробітною платою 20000 грн.
 - відвантажена продукція згідно договору 85000 грн.

- витрати, пов'язані з виконанням довгострокових договорів – 14167 грн.;

- емісійний дохід – 2000 грн.;

- прибуток від операцій з цінними паперами – 8000 грн.

2) Сума амортизаційних відрахувань склала 7000 грн.

Розв'язок:

1) Знаходимо прибуток, який підлягає оподаткуванню

$85000 + 2000 + 8000 - 14167 - 43000 - 20000 - 7000 = 10833$ грн.

2) Сума податку з прибутку, яка підлягає сплаті до бюджету

$\text{ПП} = 10833 \times 18\% / 100\% = 1949,94$ грн.

Розв'язати самостійно задачі:

Задача 1

Виручка від реалізації продукції складає 150000 гривень. При цьому матеріальні витрати підприємства склали 70000 гривень. Витрати з оплати праці робітникам склали 15000 гривень.

Знайти прибуток, податок на прибуток та чистий дохід.

Задача 2

Валовий дохід підприємства від реалізації продукції за рік склав 200000 грн. Розрахувати податок на прибуток, якщо валовий дохід від нереалізаційних операцій склав 95000 грн, витрати на оплату праці та по нереалізаційним операціям склали 105000 грн

Задача 3

Валові доходи підприємства за квартал склали 80000 грн., валові витрати – 50000 грн., квартальна сума амортизації – 15000 грн. визначити податок на прибуток, відкоригувавши валові доходи на суму ПДВ.

Задача 4

Визначити величину податку на прибуток, який підлягає сплаті до бюджету при таких умовах:

1) Господарчі операції за звітний квартал:

- відвантажена продукція згідно договору 90000 грн.

- емісійний дохід – 3000 грн.;

- прибуток від операцій з цінними паперами – 10000 грн.

- витрати, пов'язані з виготовленням продукції 45000 грн.

- витрати, пов'язані з заробітною платою 23000 грн.

- витрати, пов'язані з виконанням довгострокових договорів – 15000

грн.;

2) Сума амортизаційних відрахувань склала 8000 грн.

ТЕМА 9. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Оподаткування спадщини та подарунків.
2. Визначення суми процентів, сплачених платником податку за користування іпотечним житловим кредитом з метою нарахування податкової знижки.
3. Ставки та порядок оподаткування операцій з продажу рухомого та нерухомого майна.
4. Зміни податкового законодавства щодо нарахування та стягнення податку на доходи фізичних осіб.
5. Аналіз динаміки та структури надходжень податку на доходи фізичних осіб до бюджету за останні 5 років.

Завдання 2. Розв'язання задач.

Приклади розв'язання задач:

Задача 1

Нарахувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір громадянину, який є батьком двох дітей 14 і 12 років. Заява про отримання податкової соціальної пільги та копії свідоцтва про народження дітей подані до бухгалтерії. За липень нараховано заробітну плату в сумі 6850 грн.

Визначити суму заробітної плати, що підлягає виплаті.

Розв'язок:

Механізм обчислення податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати є таким:

$$\text{ПДФО} = (\text{ЗП} - \text{ПСП}) * 18\%$$

де ПДФО – податок на доходи фізичних осіб;

ЗП – заробітна плата, нарахована у звітному місяці;

ПСП – податкова соціальна пільга.

Податкова соціальна пільга: Податкова пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 грн., (у 2023 р. 2684 грн * 1,4 = 3473,40 ≈ 3760 грн.).

При цьому граничний розмір доходу, що дає право на отримання податкової пільги одному із батьків, визначається як добуток зазначеної суми та кількості дітей.

Тобто, граничний дохід, який дає право на отримання податкової соціальної пільги на двох дітей віком до 18 років

$$3760 * 2 = 7520 \text{ грн.}$$

З урахуванням того, що нарахована заробітна плата громадянина становить 6850 грн. (що не перевищує граничну межу доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги), право на застосування податкової соціальної пільги у зазначеному місяці є.

Підпунктом 169.1.2 ст. 169 Податкового кодексу визначено, що платник податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді зарплати, на суму податкової соціальної пільги у розмірі 50% прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня звітного податкового року в розрахунку на кожну таку дитину.

Прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 1 січня 2023 р. становить 2684 грн.

1. Пільга на 2-х дітей віком до 18 років становить:

$$\text{ПСП} = 2481 * 50\% * 2 = 2481 \text{ грн.}$$

2. Податок на доходи фізичних осіб:

$$\text{ПДФО} = (6850 - 2684) * 18\% = 749,88 \text{ грн.}$$

3. Військовий збір справляється за ставкою 1,5%:

$$\text{ВЗ} = 6850 * 1,5\% = 102,75 \text{ грн.}$$

4. Заробітна плата, що підлягає виплаті:

$$6850 - 786,42 - 102,75 = 5960,83 \text{ грн.}$$

Задача 2

Громадянин Петров П.П. має доньку, яка навчається в академії на контрактній основі. Сума контракту, відповідно до договору підписаного з закладом вищої освіти, становить 36000 грн/рік. За результатами звітного року громадянин претендує на застосування права на податкову знижку.

Розрахувати суму податкової знижки, якщо нарахована заробітна плата за місяць становить 17000 грн/місяць.

Розв'язок:

1. Розраховуємо заробітну плату за рік:

$$\text{З/п за рік} = 17000 * 12 = 204000 \text{ грн}$$

2. Знаходимо військовий збір, який справляється за ставкою 1,5%:

$$\text{В/з} = 204000 * 0,015 = 3060 \text{ грн}$$

3. Податок на доходи фізичних осіб за рік:

$$\text{ПДФО за рік} = 204000 * 18\% = 36720 \text{ грн}$$

4. Знаходимо податок на доходи фізичних осіб з податковою знижкою:
 $\text{ПДФО з ПЗ} = (204000 - 36000) \times 18\% = 30240 \text{ грн}$

5. Сума податкової знижки:

$$\text{ПЗ} = 36720 - 30240 = 6480 \text{ грн}$$

Розв'язати самостійно задачі:

Задача 1

Нарахувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір громадянці, який є батьком двох дітей 15 і 10 років. Заява про отримання податкової соціальної пільги та копії свідоцтва про народження дітей подані до бухгалтерії. За вересень нараховано заробітну плату в сумі 7500 грн. Визначити суму заробітної плати, що підлягає виплаті.

Задача 2

Громадянин Іванов І.І. має сина, який навчається в Академії на контрактній основі. Сума контракту, відповідно до договору підписаного з закладом вищої освіти, становить 42000 грн/рік. За результатами звітного року громадянин претендує на застосування права на податкову знижку.

Розрахувати суму податкової знижки, якщо нарахована заробітна плата за місяць становить 18500 грн/місяць.

ТЕМА 10. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ, ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Сутність та значення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.

2. Класифікація платників єдиного податку.

3. Види обмежень щодо застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та

4. звітності.

5. Особливості нарахування, сплати та подання звітності платниками єдиного податку.

6. Перелік податків і зборів, від яких звільнено платників єдиного податку.

7. Порядок реєстрації платника єдиного податку.

8. Відповідальність платників єдиного податку.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. На скільки груп поділяються суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності:

- а) 2;
- б) 4;
- в) 6;
- г) 8.

2. За якою ставкою оподатковуються платники єдиного податку першої групи - фізичні особи:

- а) у межах від 1 до 10 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- б) у межах від 2 до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- в) у межах від 4 до 25 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- г) у межах від 3 до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати.

3. За якою ставкою оподатковуються платники єдиного податку другої групи - фізичні особи:

- а) у межах від 1 до 10 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- б) у межах від 2 до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- в) у межах від 4 до 25 відсотків розміру мінімальної заробітної плати;
- г) у межах від 3 до 20 відсотків розміру мінімальної заробітної плати.

4. Податковий (звітний) період для платників єдиного податку першої групи є:

- а) календарний рік;
- б) календарний квартал;
- в) календарний місяць;
- г) календарні місяць і квартал.

5. Податковий (звітний) період для платників єдиного податку другої - шостої груп є:

- а) календарний рік;
- б) календарний квартал;
- в) календарний місяць;
- г) календарні місяць і квартал.

6. Які фактори впливають на величину єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва (фізичних осіб)?

- а) сума балансового прибутку;
- б) сума виручки від реалізації продукції;
- в) обсяг реалізації продукції;
- г) вид діяльності фізичної особи.

7. Назвіть об'єкт оподаткування, що використовується для обчислення єдиного податку для суб'єктів господарювання (юридичних осіб).

- а) отриманий балансовий прибуток підприємства;
- б) сума виплаченої заробітної плати;
- в) обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- г) обсяг прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

8. Як впливають місцеві податки і збори на показники фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання?

- а) збільшують собівартість продукції;
- б) зменшують виручку від реалізації продукції, послуг;
- в) підвищують рентабельність виробництва;
- г) поліпшують якість продукції.

9. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності передбачає поділ платників єдиного податку на:

- а) дві групи;
- б) три групи;
- в) чотири групи;
- г) п'ять груп.

10. Платником єдиного податку четвертої групи може бути зареєстровано лише:

- а) фізичну особу-підприємця, який здійснює виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках;
- б) фізичну особу-підприємця, який здійснює надання побутових послуг населенню;
- в) юридичну особу – суб'єкта господарювання будь-якої організаційно-правової форми;
- г) сільськогосподарського товаровиробника.

11. До першої групи платників єдиного податку належать фізичні особи – підприємці, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує:

- а) не перевищує 167 мінімальних заробітних плат;
- б) не перевищує 200 мінімальних заробітних плат;
- в) не перевищує 834 мінімальних заробітних плат;
- г) не перевищує 1167 мінімальних заробітних плат.

12. Платником єдиного податку може бути зареєстровано суб'єкт господарювання, який здійснює:

- а) діяльність у сфері фінансового посередництва;
- б) експорт підакцизних товарів;
- в) виготовлення ювелірних виробів за індивідуальним замовленням;
- г) обмін іноземної валюти.

13. Не можуть виступати платниками єдиного податку суб'єкти господарювання, які здійснюють:

- а) ремонт автомобілів, мотоциклів;
- б) виготовлення ювелірних виробів за індивідуальним замовленням;
- в) реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння;
- г) виготовлення металовиробів за індивідуальним замовленням.

14. До другої групи платників єдиного податку належать фізичні особи – підприємці, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує:

- а) не перевищує 1000 мінімальних заробітних плат;
- б) не перевищує 834 мінімальних заробітних плат;

- в) не перевищує 224 мінімальних заробітних плат;
- г) не перевищує 1500 мінімальних заробітних плат.

15. Ставка єдиного податку для платників II групи встановлюється в розмірі:

- а) до 10% від мінімальної заробітної плати;
- б) до 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- в) до 20% від мінімальної заробітної плати;
- г) до 20% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

16. Ставка єдиного податку для платників I групи встановлюється в розмірі:

- а) до 10% від мінімальної заробітної плати;
- б) до 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- в) до 20% від мінімальної заробітної плати;
- г) до 20% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

17. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку I-II груп є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний рік;
- в) календарний квартал;
- г) календарний місяць, календарний рік.

18. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку III групи є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний рік;
- в) календарний квартал;
- г) календарний місяць, календарний рік.

19. У разі перевищення у податковому періоді граничного обсягу доходу, визначеного для платників єдиного податку третьої групи, такі платники до суми перевищення застосовують ставку єдиного податку у розмірі:

- а) 5 %;
- б) 7 %;
- в) 10 %;
- г) 15 %.

20. До третьої групи платників єдиного податку належать фізичні особи – підприємці, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує:

- а) не перевищує 1500 мінімальних заробітних плат;
- б) не перевищує 200 мінімальних заробітних плат;
- в) не перевищує 834 мінімальних заробітних плат;
- г) не перевищує 1167 мінімальних заробітних плат.

ТЕМА 11. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Склад місцевих податків і зборів згідно Податкового кодексу України.

2. Платники, об'єкт та база оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

3. Ставки та порядок справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

4. Платники, об'єкт та база оподаткування транспортного податку.

5. Ставка та порядок сплати транспортного податку..

6. Платники збору за місяць для паркування транспортних засобів. Категорії громадян звільнених від сплати збору.

7. Об'єкт, база оподаткування, ставки та порядок сплати збору за місяць для паркування транспортних засобів.

8. Платники та податкові агенти зі сплати туристичного збору.

9. База справляння, ставки та порядок сплати туристичного збору.

10. Оцінка тенденцій зміни податкових надходжень від місцевих податків і зборів за останні 5 років.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. Яке головне призначення місцевих податків і зборів?

а) регулювання розвитку промисловості та послуг на місцевому рівні;

б) підтримка вітчизняних виробів;

в) наповнення дохідної частини місцевих бюджетів;

г) підвищення якості комунальних послуг.

2. Як впливають місцеві податки і збори на показники фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання?

а) збільшують собівартість продукції;

б) зменшують виручку від реалізації продукції, послуг;

в) підвищують рентабельність виробництва;

г) поліпшують якість продукції.

3. Визначте податок, яким операції з нерухомістю потенційно не оподатковуються

а) акцизний податок. ;

б) податок на додану вартість;

в) державне мито;

г) податок на прибуток підприємств.

4. Платниками туристичного збору є:

а) платниками збору є громадяни, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений

строк;

б) платниками збору є громадяни, та отримують послуги з постійної оренди житла із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк;

в) платниками збору є громадяни, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування за 10 днів;

г) вірної відповіді не має.

5. До місцевих податків не належать:

а) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

б) єдиний податок;

в) плата за землю;

г) всі відповіді вірні.

6. До місцевих зборів належать:

а) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

б) збір за місця для паркування транспортних засобів;

в) туристичний збір;

г) всі відповіді вірні.

7. Платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки є:

а) платниками податку є фізичні які є власниками об'єктів житлової нерухомості;

б) платниками податку є фізичні та юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової нерухомості;

в) платниками податку є юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової нерухомості;

г) платниками податку є нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості.

8. Об'єктом оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки є:

а) гуртожитки;

б) садовий або дачний будинки;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) об'єкт житлової нерухомості.

9. Платники збору за місця для паркування транспортних засобів є:

а) юридичні особи, фізичні особи – підприємці, організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів;

б) юридичні особи, які організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів;

в) фізичні особи, які організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів;

г) вірної відповіді не має.

10. Об'єкт оподаткування збором за місця для паркування транспортних засобів є:

а) земельна ділянка, яка є приватною власністю і слугує для забезпечення паркування транспортних засобів;

б) земельна ділянка, яка спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів;

в) земельна ділянка, яка не належить до комунальної власності і спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів;

г) вірної відповіді не має.

11. Власники землі та землекористувачі, крім орендарів, сплачують:

а) земельний збір;

б) рентну плату;

в) плату за землю;

г) плату за паї.

12. Тимчасове користування землею може бути:

а) довгострокове;

б) довгострокове, середньострокове, короткострокове;

в) середньострокове, короткострокове;

г) короткострокове.

13. Пільгами щодо плати за землю є:

а) часткове звільнення на певний строк;

б) відстрочення платежів;

в) зниження ставки податку;

г) податковий кредит.

14. Власники землі орендарі сплачують:

а) земельний податок;

б) орендну плату;

в) плату за землю;

г) плату за паї.

15. Як здійснюється передача землі у власність за плату:

а) за нормативною оцінкою;

б) за ринковою ціною;

в) за обліковою ціною;

г) за реальною ціною.

16. Пільги щодо плати за землю надаються :

а) для юридичних та фізичних осіб;

б) для фізичних осіб;

в) для юридичних осіб;

г) для інвалідів.

17. Платниками податку за землю є:

а) власники паїв;

б) власники земельних ділянок, землекористувачі;

в) орендарі;

г) всі відповіді вірні.

18. Об'єктом оподаткування податком за землю є:

а) земельні ділянки, земельні частки (паї), які перебувають у власності;

б) землі с/г призначення;

в) площа орної землі, земельні ділянки;

г) вірної відповіді не має.

19. Податковим (звітним) періодом для плати за землю є:

- а) календарний рік;
- б) календарний квартал;
- в) календарний місяць;
- г) пів року.

20. Як визначається ставка податку за земельні ділянки сільськогосподарських угідь:

- а) у відсотках від їх нормативної грошової оцінки;
- б) за ринковими цінами одного гектара землі;
- в) у відсотка від вартості отриманого врожаю;
- г) у відсотках від прибутку після реалізації врожаю.

ТЕМА 12. ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК. РЕНТНІ ПЛАТЕЖІ

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Порядок обчислення екологічного податку для різних видів забруднення.

2. Види джерел забруднення навколишнього природного середовища.

3. Економічна природа та види платежів за використання природних ресурсів.

4. Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення.

5. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти.

6. Ставки податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах.

7. Ставки податку за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені).

8. Ставки податку за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк.

9. Особливості подання декларації і строки сплати рентної плати.

10. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням.

Завдання 2. Вирішення тестових завдань:

1. Об'єктом оподаткування збору за спеціальне використання лісових ресурсів є:

- а) деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
- б) висота дерев;
- в) трав'яний покрив;
- г) вірної відповіді не має.

2. Платники збору за спеціальне використання води є:

- а) водокористувачі, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів для сільськогосподарського призначення;
- б) водокористувачі, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів;
- в) водокористувачі, які використовують воду, отриману шляхом промислової переробки;
- г) вірної відповіді не має.

3. Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води є:

- а) фактичний обсяг води, що використовується для потреб населення;
- б) фактичний обсяг води, що використовується промисловими підприємствами;
- в) фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі;
- г) вірної відповіді не має.

4. Платниками екологічного податку є:

- а) платниками податку є суб'єкти господарювання, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- б) платниками податку є суб'єкти господарювання, що здійснюють скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- в) платниками податку є суб'єкти господарювання, що здійснюють утворення радіоактивних відходів;
- г) всі відповіді вірні.

5. Об'єктом оподаткування екологічним податком є:

- а) обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- б) обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;
- в) обсяги та види (класи) відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях;
- г) всі відповіді вірні.

6. Платники плати за користування надрами для видобування корисних копалин є:

- а) суб'єкти господарювання, які мають у власності земельні ділянки;
- б) суб'єкти господарювання, які набули права користування об'єктом надр;
- в) суб'єкти господарювання, які володіють ділянками, де є поклади корисних копалин;
- г) всі відповіді вірні.

7. До об'єкта оподаткування плати за користування надрами належать

- а) обсяг корисних копалин, видобутої з надр на території України;
- б) обсяг корисних копалин, видобутої з відходів гірничодобувного виробництва;

- в) обсяг погашених запасів корисних копалин;
- г) всі відповіді вірні.

8. Базовий податковий період зі сплати екологічного податку:

- а) півріччя;
- б) рік;
- в) календарний квартал;
- г) 9 місяців.

9. Рентну плату за спеціальне використання води та за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики і рибництва обчислюють:

- а) водокористувачі самостійно;
- б) контролюючі органи;
- в) місцеві органи виконавчої влади;
- г) державна податкова служба.

10. Об'єктом оподаткування рентною платою за користування радіочастотним ресурсом України є:

- а) діапазон радіочастот;
- б) ширина смуги радіочастот;
- в) вид радіо зв'язку;
- г) довжина смуги радіочастот.

11. Що є джерелом сплати екологічного податку?

- а) податкові витрати – на загальну суму нарахованих зобов'язань за даним податком;
- б) прибуток, що залишається у розпорядженні юридичних осіб після сплати податку на прибуток – на загальну суму нарахованих зобов'язань за даним податком;
- в) прибуток, що залишається у розпорядженні юридичних осіб до оподаткування – на загальну суму нарахованих зобов'язань за даним податком;
- г) дохід від реалізації продукції, товарів, послуг.

12. Що з перерахованого нижче є підставою для диференціації ставки податку за викиди стаціонарними джерелами забруднення?

- а) клас небезпеки відходів та вид забруднюючої речовини;
- б) концентрація забруднюючих речовин;
- в) чисельність жителів населеного пункту;
- г) народногосподарське значення населеного пункту.

13. Базовим періодом для обчислення і подання податкової декларації з екологічного податку є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) календарне півріччя;
- г) календарний рік.

14. Декларація екологічного податку складається:

- а) щомісяця;
- б) щоквартально;

- в) щоквартально наростаючим підсумком;
- г) раз на рік.

15. Терміни подання декларації екологічного податку

- а) 10 днів після закінчення звітного періоду;
- б) 20 днів після закінчення звітного періоду;
- в) 40 днів після закінчення звітного періоду;
- г) 60 днів після закінчення звітного періоду.

16. Терміни сплати екологічного податку:

- а) 10 днів після закінчення граничного терміну подання декларації;
- б) 10 днів після закінчення звітного періоду;
- в) 40 днів після закінчення граничного терміну подання декларації;
- г) 40 днів після закінчення звітного періоду.

17. Об'єктом нарахування екологічного податку є:

- а) обсяги та види забруднюючих речовин;
- б) вартість продукції підприємства, при виробництві якої утворюються шкідливі речовини;
- в) прибуток підприємства, що здійснює викиди шкідливих речовин;
- г) вартість основних засобів підприємства, що здійснює шкідливі викиди.

18. Екологічний податок не справляється за:

- а) викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- б) скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- в) утворення радіоактивних відходів;
- г) відходи у вигляді вторинної сировини, що розміщується на власних територіях суб'єктів господарювання.

19. Платниками екологічного податку не можуть бути:

- а) юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність;
- б) бюджетні установи;
- в) суб'єкти господарювання, що провадять господарську (підприємницьку) діяльність;
- г) наймані працівники.

20. База оподаткування екологічним податком за викиди двоокису вуглецю за результатами податкового (звітного) року зменшується на обсяг таких викидів у розмірі:

- а) 200 тонн за рік;
- б) 500 тонн за рік;
- в) 600 тонн за рік;
- г) 800 тонн за рік.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ СТАНУ ВИКОНАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

За рівнем інноваційності використовуються такі методи навчання: ситуативний (кейс-метод), брейнстормінг (мозковий штурм).

Зокрема, при викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як:

- метод мозкового штурму – в процесі узагальнення результатів аналізу;

- семінари-дискусії – передбачають обмін думками та поглядами здобувачів щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.;

- ситуаційні завдання – виявлення ситуації на певний момент функціонування конкретної фінансово-економічної системи.

Оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Податкова система» здійснюється за результатами поточного, модульного і підсумкового контролю.

Метою поточного оцінювання знань здобувачів є виявлення рівня отриманих ними знань, перевірки розуміння та засвоєння програмного матеріалу з дисципліни.

Завданнями поточного оцінювання знань здобувачів є:

- оцінка активності роботи здобувача протягом семестру з вивчення програмного матеріалу дисципліни, рівня набутих знань і вмінь;

- оцінка рівня виконання модульних завдань.

До основних методів поточного контролю відносяться: усне та письмове опитування, тестування, розв'язання навчальних завдань і розрахунково-аналітичних задач, виконання самостійних завдань, захист або презентація творчих робіт, модульних завдань.

Об'єктами поточного контролю є: активність роботи на практичних заняттях протягом семестру; результати виконання модульних завдань; підготовка та захист самостійних та творчих завдань.

Серед методів контролю виділяють: усну перевірку, перевірку письмово-розрахункових робіт і перевірку практичних робіт. Усна перевірка

організовується по-різному, в залежності від її мети та від змісту матеріалу, що перевіряється.

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування, підсумкового контролю з дисципліни.

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на семінарських заняттях, у т.ч.: доповідь із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожне завдання 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо здобувач не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал
	захист практичного завдання розрахункового характеру за умови його якісного та вчасного виконання (оцінка залежить від повноти розкриття завдання, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості розрахунків і доповіді)	
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–11 балів
	Модульна контрольна робота 2 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–11 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Розв'язання тестових завдань	оцінка – 0–30 балів

Оцінювання поточного і модульного контролю здобувачів відбувається за шкалою у діапазоні від 0 до 70 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота														Залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2										
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МКР	30	100
4	4	4	4	11	4	4	4	4	4	4	4	4	11		

По кожному семінарському заняттю робота оцінюється по 4-ох бальній шкалі за завдання, які виконуються у вигляді:

- доповіді із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді);

- захисту практичного завдання розрахункового характеру за умови його якісного та вчасного виконання (оцінка залежить від повноти розкриття завдання, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості розрахунків і доповіді);

- усного опитування, участі у навчальній дискусії, розв'язку практичних завдань

Якщо робота виконана не вчасно - її оцінка знижується на 1 бал. Якщо здобувач не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. База оподаткування ПДФО.
2. Ввізне, вивізне мито.
3. Види місцевих податків та зборів.
4. Види прямих податків.
5. Визначення об'єкта та суб'єкта оподаткування ПДВ.
6. Витрати, та порядок їх визначення при оподаткуванні оподаткування податком на прибуток.
7. Доходи, та порядок їх визначення при оподаткуванні оподаткування податком на прибуток.
8. Економічна сутність та види мита.
9. Економічний зміст та складові рентної плати в Україні.
10. Елементи податків.
11. Загальнодержавні і місцеві податки і збори.
12. Концептуальні засади побудови податкової політики держави.
13. Масово-роз'яснювальна робота податкових органів як метод попереднього податкового контролю.
14. Місцеві збори та їх характеристика.
15. Непрямі податки, їх переваги та недоліки.
16. Обчислення і сплата акцизного податку.
17. Організаційна структура органів Державної податкової служби України.
18. Організація та проведення контрольно-перевірочної роботи
19. Основні завдання та функції Державної податкової служби України.
20. Пільги в оподаткуванні прибутку підприємств.
21. Пільги по оподаткуванню митом.
22. Платники і об'єкт оподаткування податком на прибуток.
23. Платники та об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб.
24. Платники, об'єкт оподаткування акцизним податком.
25. Платники, об'єкт та база оподаткування екологічним податком.
26. Податкова знижка.
27. Податкове зобов'язання.
28. Податковий (звітний) період та порядок нарахування та строки сплати єдиного податку.
29. Податковий кредит.
30. Податкові соціальні пільги.
31. Податок на майно.
32. Подвійне оподаткування: сутність, форми, методи усунення.
33. Поняття і функції податків.
34. Порядок визначення бази оподаткування акцизним податком.
35. Порядок визначення бази оподаткування ПДВ.
36. Порядок визначення доходів підприємців та їх склад для сплати єдиного податку.

37. Порядок нарахування та строки сплати мита.
38. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) ПДФО до бюджету.
39. Порядок обчислення і сплати ПДВ.
40. Порядок обчислення і сплати податку на прибуток.
41. Порядок обчислення, звітування та сплати екологічного податку.
42. Порядок переходу на спрощену систему оподаткування.
43. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).
44. Система адміністрування податків: сутність та характеристика елементів.
45. Ставки акцизного податку та підакцизні товари.
46. Ставки єдиного податку.
47. Ставки ПДВ.
48. Ставки ПДФО.
49. Ставки податку на прибуток.
50. Становлення та розвиток Державної податкової служби України.
51. Суб'єкт, об'єкт оподаткування митом.
52. Суб'єкти малого підприємництва – платники єдиного податку.
53. Суб'єкти податкових відносин, їх повноваження, права та обов'язки.
54. Сутність та економічне значення акцизного податку.
55. Сутність та принципи побудови податкової системи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Андрущенко В., Тучак Т. Податкова система: навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
2. Біляк Ю. В., Тітенко З. М. Податкова система : навч. посіб. / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: НУБіП України, 2021. 633 с.
3. Варналій З. С., Романюк М. В. Податкова система : підручн. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Знання України, 2019. 567 с.
4. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
5. Податкова система: навч. посіб. / Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019 402 с.
6. Податкова система: навч. посіб. / Іванов Ю.Б., Тищенко В.Ф., Найденко О.Є. та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 408 с.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудн. 2010 р. №2755–VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Томнюк Т. Л. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В. Л., Тучак Т. В. Податкові системи зарубіжних країн: навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 209 с.
2. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г. Особливості адміністрування податків у страхових компаніях. *Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України* : монографія / К. О. Ващенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін. ; за наук. ред. д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. С. 364-376
3. Богріновцева Л.М., Венгуренко Т.Г. Реалізація податкового потенціалу страхових компаній в Україні. *Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій України*: монографія / С.В. Онишко, Ю.М. Коваленко, І.І. Чуницька та ін.; за наук. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 195-201
4. Богріновцева Л.М., Кобзар І.А. Проблеми та перспективи розвитку сучасної податкової системи України. *Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. студ. конф., 17 травн. 2019 р. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2019. С. 278-281
5. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08 липн. 2010р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
6. Воронська О. О. Податки в Україні: від теорії до практики: навч. курс. Київ: Акцент ПП. 2018. 464 с.

7. Карпенко В.В., Колодяжна Т.В. Податкова система : навч. посіб. Харків : Лідер, 2018. 273 с.
8. Коваленко Ю.М., Богріновцева Л.М., Вергелюк Ю.Ю. Концепти нарощування і реалізації податкового потенціалу фінансових корпорацій. *Податковий потенціал фінансових та нефінансових корпорацій України: монографія* / С.В. Онишко, Ю.М. Коваленко, І.І. Чуницька та ін.; за наук. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 248-258
9. Митний кодекс України: Закон України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
10. Непран А. В., Тимченко І. Є., Левчук О. М. Податкова система: практикум. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 255 с.
11. Основи оподаткування: навч. посіб. / авт. кол.: В. Л. Андрущенко , Ю. В. Панура, К. І. Швабій та ін.; за заг. ред. д.е.н, проф. В. Л. Андрущенко; Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2019. 134 с.
12. Податкова система : навч. посіб. / В. І. Аранчій та ін. Полтава : Укрпромторгсервіс, 2018. 361 с.
13. Положення про Державну податкову службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 6 берез. 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15>
14. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія / М. Г. Волощук та ін.; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Голов. упр. держ. податк. служби України у Закарпат. обл., Місц. осередок ГО «Всеукр. асоц. ветеранів ДПС України» Закарпат. обл. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2021. 169 с.
15. Трансформаційні процеси у податковій системі України: монографія / І. С. Волохова та ін.; за ред. д-ра екон. наук І. С. Волохової ; Одес. нац. екон. ун-т. Одеса : Атлант, 2018. 382 с.
16. Юрчишена Л. В. Податкова система: навч.-метод. посіб. для самот. роботи студентів та контролю якості засвоєння навч. матеріалу з дисципліни. Вінниця, 2018. 230 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Державної митної служби. URL: <https://customs.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Державної податкової служби. URL: <https://tax.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.